

MYKOLOGICKÉ LISTY

98

Časopis
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2006
ISSN 1213-5887

OBSAH/CONTENTS

Čížek K.: Vatičkovité houby České republiky a Slovenska. XX. <i>Tomentella cinereoumbrina</i> – vatička šedohnědá Tomentelloid fungi in the Czech Republic and Slovakia. XX. <i>Tomentella cinereoumbrina</i>	1
Kotlaba F. a Pouzar Z.: Tři druhy skupiny choroše kořenovníku vrstevnatého Three species of the group of the polypore <i>Heterobasidion annosum</i>	7
Deckerová H.: Problematika určování druhů rodu <i>Geoglossum</i> Identification problems in the genus <i>Geoglossum</i>	8
Ján S.: Rosolovec červený - <i>Tremiscus helvelloides</i> v západní části Šumavy <i>Tremiscus helvelloides</i> in the western part of Šumava Mts. (Bohemian Forest)	12
Kříž M. a Skála E.: Vzácné vřeckovýtřusé houby čeledi <i>Geoglossaceae</i> v severozápadních Čechách Very rare ascomycetous fungi of family <i>Geoglossaceae</i> in northwestern Bohemia (with a German summary)	15
Kokeš P.: Příspěvek k rozšíření fytopatogenních plísní, rzí a snětí na Slovensku – 2 Contribution to the distribution of downy mildews, rusts and smuts in Slovakia – 2	19
Recenze (V. Ostrý) Book review (V. Ostrý)	27
Informace o akcích (V. Antonín; P. Lizoň; M. Beran a L. Edrová) Information about activities (V. Antonín; P. Lizoň; M. Beran and L. Edrová) .	29
Různé Various	33
[Pokračování obsahu na zadní vnitřní straně obálky] [Contents continues inside back cover]	

Zprávy z výboru ČVSM

Information from the Society Committee 33

Kotlaba F.

Jak jsem našel a nepoznal hřib dřevožijný (mykofejeton)

How I found and not recognized *Boletus (Buchwaldoboletus) lignicola* (feuilleton) 35

Fotografie na přední straně obálky:

Pazoubek mazlavý – *Geoglossum glutinosum* Pers.: Fr.

Teplíce, Písečný vrch , 5. X. 2005 leg. E. Skála. Foto: E. Skála.

(K článku na str. 16)

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 98 – Časopis České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. - Vycházejí 4x ročně v nepravidelných lhůtách a rozsahu. - Číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín (Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno). Vyšlo v prosinci 2006.

Redakční rada: dr. V. Antonín, CSc., dr. J. Holec Dr., dr. F. Kotlaba, CSc., dr. L. Marvanová, CSc. a prom. biol. Z. Pouzar, CSc.

Internetová adresa: <http://web.natur.cuni.cz/cvsm>.

Administraci zajišťuje ČVSM, P.O. Box 106, 111 21 Praha 1 - sem, prosím, hlaseť veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2006 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku; pro nečleny činí 250,- Kč.

ISSN 1213-5887

Jazourek různovýtrusý – *Trichoglossum variabile*. (Durand) Nannf.
Nová Ves, 11. XI. 2000 leg. M. Kříž. Foto E. Skála, (Fotografie k článku na str. 16)

Rosolovec červený – *Tremiscus helvelloides* (DC.) Donk.
bývalý „Bor“ sev. od Prášil na Šumavě. Foto S. Ján. (Fotografie k článku na str. 13)

STUDIUM HUB ROSTOUCÍCH U NÁS

VATIČKOVITÉ HOUBY ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA XX. *TOMENTELLA CINEREOUMBRINA* – VATIČKA ŠEDOHNĚDÁ

Karel Čížek

Vatičky s jednoduchými přepážkami (vzácně i přezkami) na hyfách a základnách bazidií, byly od 60. let 20. století zařazovány do rodu *Tomentellastrum* (Bourdot et Galzin) Svrček. Od počátku 90. let vrátili J. Stalpers a U. Kõljalg druhy rodu *Tomentellastrum* zpět do rodu *Tomentella*, do jimi nově definované sekce *Alytosporium* se třemi velmi široce pojatými druhy (jméno *Alytosporium* bylo těmito autory použito i pro celý druhý podrod rodu *Tomentella*). V tomto článku je zařazení do sekce *Alytosporium* respektováno, avšak v pojetí šíře jednotlivých druhů se přidržuji užšího vymezení M. Larsenem (Larsen 1981).

Tato nevelká skupina především mírného pásma severní polokoule je i u nás dobře zastoupena. K hojným druhům patří *Tomentella badia* (Link) Stalpers – vatička hnědá, jejíž dvě formy byly dříve považovány za samostatné druhy. Často je nacházena pleťová *Tomentella alutaceoumbrina* (Bres.) Litsch. – vatička okrová – s velkými oválnými výtrusy. V Českém krasu se vyskytuje *Tomentella caesiocinerea* (Svrček) M. Larsen – vatička modrošedá – sbíraná dosud jen několikrát. Mykologa zaujme *Tomentella fuscocinerea* (Pers.: Fr.) Donk – vatička tmavo-hnědá. Její blízkou příbuznou známe pod jménem *Tomentella brunneofirma* M. Larsen – vatička kaštanová – a jejím domovem jsou USA a Švédsko. Poněkud se jí podobá další „malý“ druh – *Tomentella montanensis* M. Larsen – vatička montanská – rostoucí na hranicích mezi USA a Kanadou.

V roce 2002 nalezl Z. Pouzar v Klapici u Radotína nový druh – *Tomentella spinosispora* Čížek – vatičku jehlovýtrusou. Charakteristické jsou pro něj velké kulovité výtrusy s dlouhými ostny. Mykologicky vděčným námětem zůstává studium druhu *Tomentella litschaueri* Svrček – vatička Litschauerova, kde se pravděpodobně pod jedním jménem skrývají dva druhy. Předpokládám, že položka sbíraná V. B. Eichlerem, uložená v herbáři ve Stockholmu a vyznačující se velmi řídkými přezkami na subhymenialních hyfách a těž kulovitými, krátce ostnitými výtrusy, odpovídá sekci *Alytosporium*.

K dosud velmi málo známým druhům lze zařadit indickou *Tomentella vesiculosa* Natarajan et Chandrasekhara – vatičku měchýřkatou – s nečetnými přezkami a hojnými vezikulami.

Do seznamu českých vatiček sekce *Alytosporium* patří nově vzácná *Tomentella cinereoumbrina* (Bres.) Stalpers – vatička šedohnědá. V Čechách ji poprvé našel a jako *Tomentella tristis* určil A. Pilát (Mnichovice u Prahy, 1924). V roce 1966 ji dvakrát sbíral Z. Pouzar na Týřovických skalách u Skryjí na Křivoklátsku. Konečně čtvrtý nález, pro Slovensko zřejmě první, byl učiněn v září 1999 S. Glejdurou a S. Jančovičovou v Kováčové u Zvolena. České položky z Mnichovic (1924) a Týřovických skal (1966) byly mnou revidovány a určeny teprve v květnu 2006, tedy po 80 a 40 letech od doby nálezů. Přesto jsou ve výborném stavu, a tak umožnily následující popis.

***Tomentella cinereoumbrina* (Bres.) Stalpers, Stud. Mycol. 35: 96. 1993.**

Syn. *Hypochnus cinereoumbrinus* Bres. 1926 – *Tomentellastrum cinereoumbrinum* (Bres.) M. Larsen 1974

Lektotyp: Itálie, Gocciadoro, na kmeni listnaté dřeviny, VI. 1901, G. Bresadola.

Vyobrazení: Melo et al. (2000): str. 94, obr. 2.

Popis: Plodnice resupinatní, až 0,8 mm v průřezu, pevně přirostlá, vatičkovitě blávnitá, pak kožovitě korovitá, hladká, splývavá. Zbarvení je proměnlivé, pleťové, oříškově okrové, šedohnědé, u některých plodnic i umbrově až čokoládově hnědé. Subikulum vláknité, v mládí světle hnědé, ve zralosti tmavé, stejně zbarvené jako hymenium. Sterilní okraj krátce pavučinovitý, vláknitý, šedavě okrový; u některých plodnic dobře vyvinutý, u jiných zcela chybí (např. u sběru z Kováčové a obou položek z Týřovických skal mají plodnice zřetelný sterilní okraj a okrově našedlé zbarvení; Pilátův prvoběr z Mnichovic je umbrový až tmavohnědý, plně plodný, bez jakékoliv okrajového rozlišení). Na okrajích plodnice vyrůstají úzké hyfové svazky, zřídka až 0,1 mm široké rizoidy.

Hyfový systém monomitický z generativních hyf. Subikulární hyfy 3,0-6,0 μm v průměru, válcovité, silnostěnné, s jednoduchými přepážkami, občas také s přezkami. Větvení dichotomické, nepravidelné a řídké. Inkrustace ojedinelé. Zbarvení ve vodě a KOH žlutohnědé, někdy také zelené.

Hyfové svazky 15-25 μm široké, přítomné v subikulu, častěji v okraji plodnice a rizoidech. Jsou stejně často jak volnější, z rovnoběžných vláken, tak i husté a propletené. Středy svazků zpevňují silnostěnné, až 6,0 μm široké osově hyfy, často s velkou přezkou. Charakter a rozměry svazkových hyf odpovídají vláknům subikula. Ve vodě jsou hnědé, louhem jen zřídka zelenající.

Subhymeniální hyfy 3,5-4,5 μm , krátké, válcovité, poněkud nepravidelné, tenkostěnné, jednoduše přehrádkované a jen zřídka přezkaté. Větvení vidličnaté a svícovité. Ve vodě a KOH jsou téměř bezbarvé, nanejvýš lehce nahnědlé, jen vzácně zelenavé.

Bazidie 55-65 x 9,0-11,0 μm , válcovitě kyjovité, utriformní, ve středech stlačené, občas dělené příčnou přepážkou. Pod bazidiálními stopkami převážně s přezkami a jen v menší míře s jednoduchými přepážkami. Sterigmata masivní, hákovitá, až 10 μm dlouhá, brzy kolabující. Bazidie jsou ve vodě bezbarvé, ve 3% KOH velmi světle hnědé a někdy zelené. Mezi bazidiemi vyrůstají válcovité, příčnými přepážkami dělené bazidioly. Nejsou hojné ani výrazné.

Výtrusy o průměru 8,0-11,0 μm jsou čelně tupě trojhranné, s rozšířenouází, bočně jsou elipsoidní, na jednu stranu mírně stažené, s pravidelným i nepravidelným obvodem, lehce hranaté, s krátkými ostny; ve vodě i v louhu světle hnědé.

Studované položky:

Česká republika: Křivoklátsko, Skryje, Týřovické skály, *Fraxinus*, *Quercus*, 28.VII.1966 leg. Z. Pouzar, det. K. Čížek (PRM 844318 a 844357). – Mnichovice u Prahy, *Picea*, 5.VI.1924 leg. et det. A. Pilát jako *T. tristis*, v r. 1953 rev. E. M. Wakefieldová, v r. 2001 a 2006 rev. K. Čížek. (PRM 812347).

Slovensko: Kremnické vrchy, Kováčová u Zvolena, na kořeni *Quercus*, event. *Carpinus*, 1. IX.1999 leg. S. Glejdura a S. Jančovičová, det. K. Čížek (herb. K. Čížek).

Vatička šedohnědá je vzácným, avšak široce rozšířeným druhem mírného pásma Eurasie. Ze Severní Ameriky není doposud uváděna (Ginns et Lefebvre 1993). Byla nalezena v Bělorusku, Estonsku, Finsku, Itálii, Německu, Polsku, Portugalsku, Španělsku, vícekrát v Rusku a dvakrát v Gruzii. Roste od nížin až vysoko do hor, od subtropů po subpolární pásmo. Zjištěna na *Acer*, *Carpinus*, *Larix*, *Pinus*, *Fraxinus*, *Picea*, *Quercus* a *Tilia* (údaje o hostitelích a rozšíření jsou převzaty z citované literatury).

Diskuse

Druhy sekce *Alytosporium* jsou makroskopicky i mikroskopicky značně variabilní. Za hlavní determinační znak je považován tvar výtrusů z čelního pohledu. Vatička šedohnědá má výtrusy tupě trojhranné, vatička Litschauerova a vatička jehlovýtrusá kulovité, vatička okrová a vatička šedomodrá téměř kulovité, u vatičky měchýřkaté, vatičky tmavohnědé, vatičky kaštanové a vatičky montanské převažují výtrusy široce elipsoidní a u vatičky hnědé laločnaté.

Z bočního pohledu se výtrusy hodnotí podle tvaru (jenž je nejčastěji elipsoidní), pravidelnost či nepravidelnost obvodu a vychýlení výtrusů od svislé osy. Délka ostnů, jejich hustota a někdy i tvar se posuzují z obou pohledů. Například nejdělsí ostny (až 3 μm dlouhé) má vatička jehlovýtrusá; následují vatička mě-

chýřkatá a vatička hnědá se 2 μm délky a pak všechny zbývající druhy s délkou v rozmezí 0,8-1,2 μm .

Hyfový systém sekce *Alytosporium* je anatomicky ojedinelý a v rámci rodu *Tomentella* nemá paralelu. Místo dlouhého popisu odkazují na kresby č. 125, 127 a 131 v Kõljalgově monografii (Kõljalg 1995). Ty výstižně zachycují charakteristiku bazální, mediostatální i subhymenialní vrstvy, včetně hyf, které ji tvoří.

Dobrým determinačním znakem je přítomnost přezek na hyfách a základnách bazidií, což je pro vatičku šedohnědou typické. Vyskytují se i u vatičky měchýřkaté a vatičky Litschauerovy. Stojí za zmínku, že v literatuře uváděné “bezpřezkaté” druhy mívají někdy přezky ve spodních vrstvách subikula a též v hyfových svazcích a rizoidech na okrajích plodnic. Tak je tomu u vatičky hnědé a vatičky jehlovýtrusé (viz *Czech Mycology* 56(3-4): 256, fig. 2C. 2004). Dosti početné svazky, např. na středových hyfách svazků, má i vatička modrošedá.

Metodika mikroskopického rozboru počítá s posouzením přítomnosti a charakteru příčné dělených bazidiol, případně vezikul. Vatička šedohnědá má bazidioly nehojné, úzké a nepřiliš nápadné. Časté a výrazné, misty až kyjovité bazidioly o průměru až 15 μm jsou u vatičky tmavohnědé a zřejmě u dalších jí blízkých druhů.

K tradičním, převážně však doplňkovým faktorům řadíme posouzení vzhledu a zbarvení plodnic v mládí a ve zralosti a také vliv chemických činidel na hyfy a bazidie. Tradiční je reakce s 3% roztokem KOH. Velmi spontánní bývá u vatičky hnědé a vatičky okrové, nevýrazná u vatičky šedohnědé a pouze výjimečná u vatičky tmavohnědé.

Závěr

Vatička šedohnědá – *Tomentella cinereoumbrina* (Bres.) Stalpers – je uznávaným druhem charakterizovaným specifickým hyfovým systémem, trojhrannými krátkoostnými výtrusy, dvojími přepážkami na hyfách a základnách bazidií. V sekci *Alytosporium* jí stojí nejbližše vatička měchýřkatá, vatička modrošedá a vatička Litschauerova odpovídající holotypu sbíranému B. Eichlerem. Jde o vzácný, v Čechách pouze třikrát sbíraný druh. Lze předpokládat jeho zařazení do dalšího vydání Červeného seznamu ohrožených druhů makromycetů ČR.

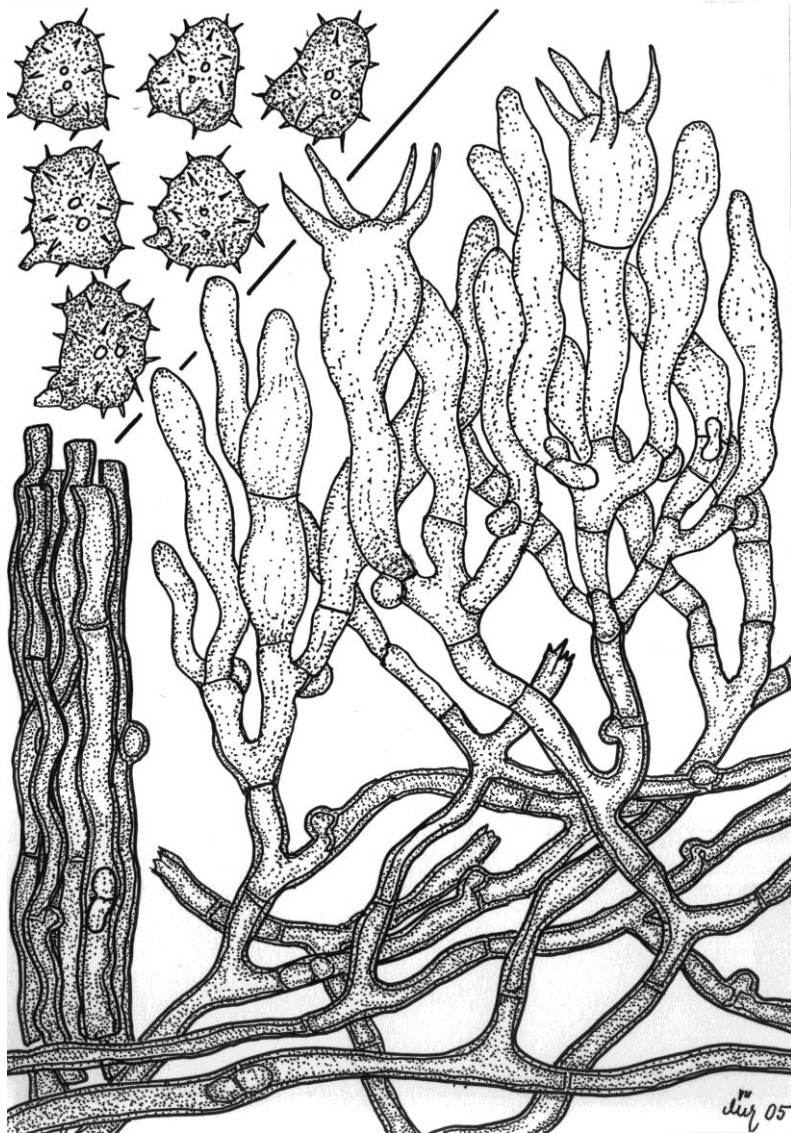
I v době analýz DNA, testů kompatibility a dalších moderních metod neztrácí na významu klasická mikroskopická analýza, kterou uplatnili přední znalci M. Larsen a U. Kõljalg. Lze se však přimluvit za podrobnější studium hyfového systému, zvláště v okrajích plodnic, což i v amatérských podmínkách, jak ukázal švýcarský mykolog E. Martin, přináší zajímavá zjištění.

Porovnání vatičky šedohnědé s většinou existujících „velkých“ i „malých“ druhů ukázalo na nutnost dál vymezovat jejich pojetí a také řešit taxonomicky nejasná místa, jak je tomu např. u vatičky Litschauerovy, ale i u dalších druhů sekce *Alytosporium*.

Literatura

- Bourdot H. et Galzin A. (1924): Hyménomycètes de France. X. Phylactériés. – Bull. Sac. Mycol. Fr. 40: 105-142.
- Bourdot H. et Galzin A. (1928): Hyménomycètes de France. – 761 p., Sceaux, Paris.
- Christiansen M. P. (1960): Danish resupinate fungi II. Homobasidiomycetes. – Dansk Bot. Ark. 19: 63-280.
- Ginns J. et Lefebvre M. N. L. (1993): Lignicolous corticioid fungi (Basidiomycota) of North America. – Mycol. Mem. 19.
- Čížek K. (2004): *Tomentela spinosipora* Čížek sp. n. (*Thelephoraceae*), a new species from the Czech Republic. – Czech Mycol. 56(3-4): 253-258.
- Kõljalg U. (1995): *Tomentella* (Basidiomycota) and related genera in temperate Eurasia. – Fungiflora 9: 1-213.
- Larsen M. J. (1968): Tomentelloid fungi of North America. – State Univ. Coll. Forestry Syracuse Univ. Tech. Publ. 93, 157 p.
- Larsen M. J. (1974): A contribution to the taxonomy of the genus *Tomentella*. – Mycol. Mem. 4: 1-145.
- Larsen M. J. (1981): The genus *Tomentellastrum* (Aphyllophorales, *Thelephoraceae* s. str.). – Nowa Hedwigia 35: 1-16.
- Melo I. et al. (2000): Contribution to the knowledge of tomentelloid fungi in the Iberian Peninsula. II. – Karstenia 40: 93-101.
- Natarajan K. et Chandrasekhara K. V. (1978): A new species from South India. – Mycologia 70: 1294-1297.
- Stalpers J. A. (1993): The Aphyllophoraceous fungi 1. Keys to the species of the Thelephorales. – Stud. Mycol. 35: 1-168.
- Svrček M. (1958): Příspěvek k taxonomii resupinálních rodů čeledi *Thelephoraceae* s. s. – Česká Mykol. 12: 66-77.
- Svrček M. (1960): Tomentelloideae Cechoslovakiae. – Sydowia 14: 170-245.
- Wakefield E. M. (1969): Tomentelloideae in the British Isles. – Trans. Brit. Mycol. Soc. 53: 161-206.

Tomentella cinereoumbrina (Bres.) Stalpers. Slovensko, Kremnické vrchy, Kováčová u Zvolena, 1.IX.1999 leg. S. Glejdura a S. Jančovičová, det. K. Čížek. K. Čížek del.

**Karel Čížek: Tomentelloid fungi in the Czech Republic and Slovakia. XX.
*Tomentella cinereoumbrina***

A new species of sect. *Alytosporium* in the Czech Republic and Slovakia, *Tomentella cinereoumbrina* (Bres.) Stalpers, is described. The author discusses diagnostic criteria and mentions basic characters of all species found worldwide. *Tomentella cinereoumbrina* is proposed to be included in the next edition of the Red List of Macromycetes in the Czech Republic. In his conclusion, the author stresses the necessity of a taxonomic solution of the species *Tomentella litschaueri* based on studies of the holotype collected by B. Eichler and preserved (together with Bresadola's collections) in the herbarium of Stockholm (S).

Adresa autora: Kosmonautů 251, 530 09 Pardubice-Polabiny II.

* * *

TŘI DRUHY SKUPINY CHOROŠE KOŘENOVNÍKU VRSTEVNATÉHO

František K o t l a b a a Zdeněk P o u z a r

Velmi hojný choroš kořenovník vrstevnatý byl dříve pokládán za jediný druh rostoucí na nejrůznějších dřevinách, avšak nedávno Niemelä a Korhonen (1998) uveřejnili práci, v níž rozeznávají ne jeden, ale tři druhy. Protože se o tom u nás zatím v literatuře nikdo nezminil, uvádíme znaky těchto tří druhů, doplněné našimi poznatky.

Heterobasidion annosum (Fr.) Bref. v užším pojetí se vyznačuje relativně velkými póry, (1-) 2-3 na 1 mm, více méně lysým povrchem okraje klobouku a růstem zejména na borovicích, ale také na řadě listnáčů a rovněž na jehličnanech cizího původu pěstovaných v parcích a zahradách. Pokud jde o české jméno, ponecháváme mu vžitě jméno **kořenovník vrstevnatý**.

Heterobasidion parviporum Niemelä et Korhonen má póry drobnější, (3-) 4-5 na 1 mm, na povrchu okraje klobouku má výraznou plst' a roste především na smrku. Navrhujeme pro něj české jméno podle nejčastějšího hostitele **kořenovník smrkový**. Oba druhy - jak kořenovník vrstevnatý, tak kořenovník smrkový - jsou u nás velmi hojné.

Heterobasidion abietinum Niemelä et Korhonen má rovněž drobnější póry, 3-4 (-5) na 1 mm, nižší, jemnější plst' na povrchu okraje klobouku (autoři druhu uvádějí ještě tloušťku a vrstevnatost plodnic, což jsme nemohli u všech studovaných plodnic potvrdit) a roste na jedli bělokoré (*Abies alba*) v místech jejího přirozeného

výskytu. Je u nás méně hojný a roste např. na Šumavě, Českomoravské vrchovině a jinde. Navrhujeme pro něj české jméno **kořenovník jedlový**.

Podle našeho názoru je toto pojetí skupiny kořenovníku vrstevnatého předběžné a vyžaduje další podrobné studium – a to nejen terénní, ale zejména experimentální.

Literatura

Niemelä T. et Korhonen K. (1998): Taxonomy of the genus *Heterobasidion*. – In: Woodward S., Stenlid J., Karjalainen R. et Hüttermann A. (eds.), *Heterobasidion annosum*, biology, ecology, impact and control, p. 27-33, CAB International, Oxon.

František Kotlaba and Zdeněk Pouzar : Three species of the group of the polypore *Heterobasidion annosum*

Adresy autorů:

¹Na Petřínách 10, 162 00 Praha.

²Národní muzeum, mykologické odd., Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1.

* * *

PROBLEMATIKA URČOVÁNÍ DRUHŮ RODU *GEOGLOSSUM*

Helena Deckerová

Štíhlé, tmavě zbarvené plodnice pazoubků (*Geoglossum*) a jazourků (*Trichoglossum*) jsou v České i Slovenské republice nacházeny poměrně vzácně. Zatímco již v terénu dokážeme podle chloupkatých plodnic bezpečně odlišit rod *Trichoglossum* od hladkých plodnic rodu *Geoglossum* Pers.: Fr., při určování druhu narazíme v literatuře na řadu vzájemně se prolínajících i protirečících si popisů. Korunu všemu nasazuje Dennis (1981), když tvrdí, že na jedné lokalitě můžeme nalézt dva i tři druhy stejného habitu současně, což vede k nutnosti revidovat každou plodnici. Poněkud mi to připomíná situaci se smrži, kdy téměř každá plodnice v okruhu 10 m může reprezentovat jiný druh! Pilát (1969) trochu zmatečně uvádí, že v rašeliništích můžeme nalézt dva druhy jazourků, jazourek lysý (*Geoglossum glabrum*) a jazourek chlupatý (*G. hirsutum*), kdežto pro travnatá stanoviště uvádí jazourek černý (*G. glabrum*!) a jazourek hnědočernavý (*G. nigratum*). Nejnovější klíč čeledi *Geoglossaceae* Corda je zahrnut v 1. díle Nordic macromycetes (2000)

věnovaném askomycetům. Zpracovala ho Esteri Ohenoja. Rod *Trichoglossum* v něm zahrnuje 4 druhy, zatímco v rodu *Geoglossum* je uvedeno již 17 (!) druhů. Klíč je založen na mikroznacích (tvar parafýz, barva a přehrádkování výtrusů), méně na makroznacích (tvar plodnic, struktura povrchu). Náčrtý mikroznaků jsou uvedeny v obrazové části publikace.

Poprvé jsem na problémy s určováním pazoukků narazila při nálezů dne 3.9.2003 na slovenské lokalitě Rabčické bory pod Hviezdoslavovou horárňou poblíž osady Slaná Voda na Oravě. V rašelinisti rostlo na několika místech zhruba 30 štíhlých, hladkých, černých plodnic. Tento nález jsem určila na základě tvaru parafýz podle mně dostupné literatury (Breitenbach et Kränzlin 1984) jako *Geoglossum ophioglossoides* (L.) Sacc. (pozn. aut.: správné jméno je *Geoglossum glabrum* Pers.: Fr.) Stejný druh byl nalezen M. Vašutovou dne 27.8.2005 a poté i mnou 17.9.2005 v rezervaci Rašelinisti Skřítek v Hrubém Jeseníku. V obou případech (tj. jak na Oravě, tak v Jeseníkách) se jednalo o horské rašelinné louky s bezkolencem modrým (*Molinia coerulea*), ostřicemi (*Carex* spp.) a rašeliníkem (*Sphagnum* spp.) Vždy byla přítomna voskovka z okruhu voskovky liškové (*Hygrocybe cantharellus* nebo *H. coccineocrenata*).

Třetí nález pazoukku rašeliníkového (*Geoglossum glabrum*) byl poněkud překvapivý – došlo k němu na jihozápadním Slovensku v rezervaci Abrod na slatinné louce dne 25.6.2006. Opět to bylo ve společenství *Molinia coerulea*, *Carex* sp., přítomna byla i voskovka (*Hygrocybe turunda*), zastížen byl i jazourek srstnatý (*Trichoglossum hirsutum*). Na lokalitě rostl v dřívější době i rašeliník a dodnes vykazují některá místa kyselou reakci půdy. Území je dlouhodobě sledováno botaniky, zoology i mykology; výsledky průzkumu jsou uvedeny v publikaci S. Adamčíka a L. Hagary (Adamčík et Hagara 2003). Nádherný je jarní aspekt lokality při plném rozkvětu orchidejí.

Položku druhu rodu *Geoglossum* z Abrodu tvořilo 6 plodnic různého stáří, které rostly v řadě za sebou v rozmezí cca 20 cm. Dalo se tedy předpokládat, že pocházejí z jednoho mycelia. Tuto skutečnost zdůrazňuji proto, že při mikroskopování došlo k překvapení. První, mladá plodnice, měla želatinózní konzistenci a při odkrajování preparátu vysloveně pružila. Byla nevyzrálá, vrůstka obsahovala bezbarvou nediferencovanou hmotu a parafýzy byly buď „vařečkovité“ bez přepážek nebo ukončené baňatými až kulovitými buňkami (obr. 1a). Další plodnice byla již vyzrálější a výtrusy lépe vyvinutými, se 3-7 přepážkami, tmavší, konce parafýz byly ale štíhlejší než u mladé plodnice (obr. 1b, 2). Jako poslední byla zkoumána stará, téměř zkolabovaná plodnice. Výtrusy byly tmavé, se 7 přepážkami, konce parafýz však byly naprosto štíhlé a většinou byly zahnuté (obr. 1c)! Podle Dennise by se tedy mělo jednat přinejmenším o dva, ne-li o tři druhy! Pro jistotu jsem mi-

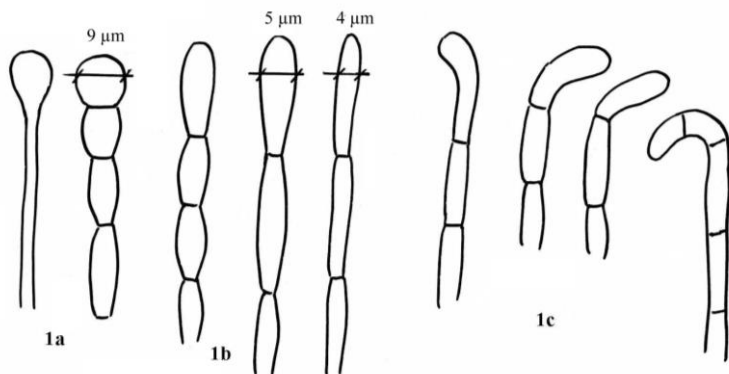
kroskopování zopakovala znovu po usušení plodnic. Výsledky byly téměř identické, parafýzy u mladé plodnice však byly již také o něco štíhlejší. Následně jsem provedla revizi obou položek z lokality Skříttek, a to se stejným výsledkem. Opět se lišily mikroznaky u mladších a starších plodnic.

Pro úplnost uvádím velikosti výtrusů a věceček u dospělých plodnic:

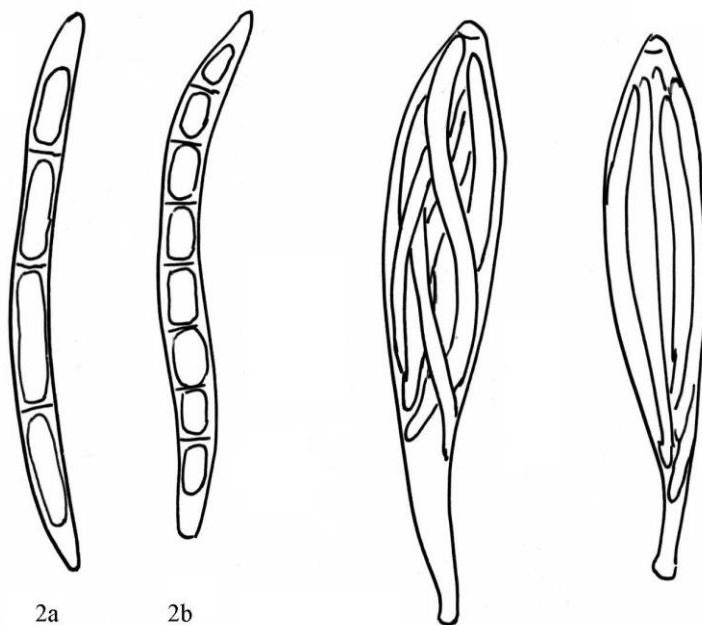
- Položka z Abrodu: výtrusy v rozmezí 70-100 x 6-8 μm , věcka 160-190 x 25-30 μm .
- Položky ze Skřítku: výtrusy v rozmezí 90-110 x 7,5-9 μm , věcka v rozmezí 180-200 x 25-30 μm .

Diskuse.

1. Tvar parafýz se během života plodnice mění, takže je nutno pokud možno sebrat vždy plodnice různého stáří a podrobit je mikroskopování.
2. Velikost i vybarvení výtrusů velmi kolísají i u jedné plodnice, septa se vyvíjejí postupně, u mladé plodnice mohou mít výtrusy méně přehrádek, než je uváděno.
3. Mladé plodnice jsou želatinózní zřejmě proto, že jejich parafýzy jsou nabobtnalé, baňaté až kulovité, časem pak vysychají, takže starší plodnice jsou tužší až kruché – lámavé. Nelze tedy mladou želatinózní plodnici považovat za jiný druh.
4. Pokud rostou plodnice pravidelně kolem jednoho trsu *Molinia coerulea* nebo v řadě za sebou či ve skupině blízko sebe, mělo by se jednat o jediný druh, byť plodnice vykazují různou konzistenci či odlišné mikroznaky – tyto vlastnosti záleží spíše na stáří jednotlivých plodnic, jak bylo uvedeno výše.
5. V asociaci *Molinia coerulea*, *Carex*, *Sphagnum*, za přítomnosti voskovek ze skupiny *H. cantharellus* (tj. *H. coccineocrenata*, *H. turunda*) se může vyskytovat z pazoubků jedině pazoubek rašeliníkový (*Geoglossum glabrum*).
6. Snad by do této problematiky mohla vnést trochu světla analýza pomocí sekvenování DNA. Nálezy pazoubků jsou však bohužel velmi vzácné, takže si na rozluštění této záhady, event. na kýžené zjednodušení klíče, budeme muset asi ještě počkat.
7. Co se týče ochrany pazoubků, považuji za velmi správné, že byly dva z nich zahrnuty do připravovaného Červeného seznamu makromycetů ČR. Pazoubek rašeliníkový je skutečně velmi vzácný a jeho lokality – rašeliníště – jsou silně ohroženy vysoušením.

Obr. 1. *Geoglossum glabrum*. 1a) mladá plodnice, 1b) dospělá plodnice, 1c) stará plodnice.

Obr. 2. *Geoglossum glabrum*. 2a) nedospělý výtrus, 2b) dospělý výtrus.

Literatura

- Adamčík S. et Hagara L. (2003): Makroskopické huby (Macromycetes). – In: Stanová V. et Viceníková A. (eds.), Biodiverzita Abrodu – stav, zmeny a obnova, Daphne, Bratislava, p. 49-86.
- Breitenbach J. et Kränzlin F. (1984): Pilze der Schweiz. Vol. 1. - 313 p., Luzern.
- Dennis R.W.G. (1981): British Ascomycetes. – 585 p., Vaduz.
- Hansen L. et Knudsen H. (eds.) (2000): Nordic macromycetes. Vol. 1. Ascomycetes. – 309 p., Copenhagen.
- Pilát A. (1969): Houby Československa ve svém životním prostředí. – 270 p., 90 příloh, Praha.

Helena Deckerová: Identification problems in the genus *Geoglossum*

The author draws some conclusions based on her studies of *Geoglossum* species. (1) The form of paraphyses changes during the life of ascocarps, so it is always necessary to study ascocarps of various stages. (2) Size and colour of ascospores can vary in one ascocarp, ascospores in young ascocarps can have a lower number of septa. (3) Young ascocarps are gelatinous, older fragile. Young gelatinous ascocarps can therefore not be considered a different species. (4) If ascocarps grow around one cluster of *Molinia coerulea*, they should represent one species despite of different consistency and microscopic characters. (5) In association with *Molinia coerulea*, *Carex* spp., *Sphagnum* spp. and together with species of the *Hygrocybe cantharellus* group (e.g. *H. coccineocrenata*, *H. turunda*), only *Geoglossum glabrum* can grow. (6) The definitive solution of this group may be brought only by molecular studies.

Adresa autorky: O. Jeremiáše 1932/12, 708 00 Ostrava-Poruba;
helena.decker@tiscali.cz.

MYKOFLORISTIKA

ROSOLOVEC ČERVENÝ - *TREMISCUS HELVELLOIDES* V ZÁPADNÍ ČÁSTI ŠUMAVY

Svatopluk Ján

Rosolovec červený - *Tremiscus helvelloides* (DC.) Donk je barevně krásná houba, o které se píše, že je v Čechách velmi vzácná, roste ve vápencových oblas-

tech a podle literatury (Hagara et al. 2005, Veselý et al. 1972) je svým výskytem vázaná především na Karpaty; ze Šumavy o ní psal Holec (2004) a Kluzák (1987).

Od roku 1998 sleduji její výskyt v oblasti západní Šumavy. Roste tam v nadmořské výšce 830 až 910 m a v posledních letech na určitých lokalitách vcelku hojně. Plzenští mykologové znali dosud pouze jedinou lokalitu: pod Turnarovou chatou, při značené cestě "Povydrí" ve směru z Čěnkovy Pily, v trávě pod vzrostlými smrkem (*Picea abies*) v roce 2001 a 2002 vždy v druhé polovině srpna leg. et det. T. Starove. Moje pozorování ukazuje, že nejhojnější výskyt rosolovce je na lokalitě asi 7 km s. od obce Prášily v kvadrantu středoevropského mapování 6846. V letech 2004 a 2005 jsem tam pozoroval stovky plodnic, jak ukazují údaje v tabulce.

Počet zjištěných plodnic *Tremiscus helvelloides* v západní části Šumavy

rok	srpen	srpen	září	Září	říjen
pol.	pol.	pol.	2. pol.		
1998	6	-	6	2	-
1999	14	43	46	46	-
2000	21	21	29	-	-
2001	9	86	112	54	50
2002	68	-	167	102	93
2003	-	-	-	4	-
2004	30	155	nad 200	nad 200	-
2005	-	nad 300	nad 300	nad 300	nad 300

Lokalita je ve většině map uváděna jako býv. "Bor". Jedná se o neudržovanou lesní cestu sledující vrstevnici při jz. úpatí Vysokého hřbetu. Směr cesty je v.-z. a plodnice rosolovce rostou výhradně na jižním okraji cesty, který je zastíněn vzrostlým (přibližně 80 let starým) smrkovým porostem. Rosolovce nacházím v úseku dlouhém asi 500 m. Plodnice se objevují nejdříve v první polovině srpna a rostou až do prvních mrazíků, často až do první dekády října; zásadně se vyskytují ve shlucích. Rosolovec je vždy vázán na rozkládající se dřevní hmotu (smrku), která bývá i pod úrovní země. Při severním okraji cesty, kam v letních měsících dopadá přímé sluneční světlo, se rosolovec neobjevuje.

V lese je na přeměněných horninách (svora a rule) vytvořen podzol hlinito-jílovitého charakteru, vykazující pH 5,5 až 5,0. Lesní cesta s vápencovým šterkem je v uvedené lokalitě na mnoha místech podmáčená vodou z úbočních pramenů Vysokého hřbetu, takže vlhkost se zde udržuje i v suchých letních měsících. Cesta

není používána již mnoho let, nejezdí zde ani lesní technika. Spojuje však dvě pastviště a zvířata (skot) probíhají touto cestou v letním období několikrát, čímž značně poškozují bylinný podrost a veškeré zde rostoucí houby. Koncem srpna roku 2005 byla na popisované lokalitě z plodnic rosolovce doslova "červená kaše". Podle tabulky je patrné, že rosolovec červený se na lokalitě objevuje stále hojněji a přebíhání zvířat pravděpodobně napomáhá k jeho rozšiřování.

Z nápadnějších makromycetů, rostoucích na stejných místech, mohou uvést zejména druhy *Calvatia utriformis*, *Lyophyllum connatum*, *Lactarius deterrimus*, *Psathyrella velutina*, *Boletus erythropus*, *Suillus grevillei*, *Gomphidius glutinosus*, *Laccaria laccata*, *Thelephora terrestris* a četné holubinky (*Russula*). Zejména líha srostlá (*Lyophyllum connatum*) je tam ve velkém množství - vytváří řádově stovky plodnic.

Flóra lokality je určována nadmořskou výškou, j. až jz. expozicí a smrkovým porostem, přibližně 80 let starým. Převládá zde smrk (*Picea abies*) s asi 5% přimísením modřínu (*Larix decidua*). V malém zastoupení je *Pinus sylvestris*, *Betula pubescens* a *Populus tremula*. Keřové patro je nevýrazné - tvoří jej maliník (*Rubus idaeus*) s drobným náletem smrku, ostrůvkovitě olše šedá (*Alnus incana*) a ostružiník (*Rubus* sp.). Bylinné patro je zastoupeno hojněji těmito druhy: *Juncus effusus* a *J. filiformis*, *Ranunculus repens*, *Cirsium palustre*, *Epilobium montanum*, *Agrostis canina*, *Dactylis glomerata*, *Achillea millefolium*, *Glechoma hederacea*, *Prunella vulgaris*, *Calamintha clinopodium*, *Tussilago farfara*, některé ostřice (*Carex* spp.), četné trávy aj., mechy především z rodu *Polytrichum*, *Plagiomnium* a *Sphagnum*.

V minulých dvou letech byly na Šumavě zjištěny ještě další lokality výskytu *Tremiscus helvelloides*:

- 11. 9. a 16. 9. 2005 leg. et det. S. Ján - 26 plodnic na lokalitě za mostem přes Křemelnou, ve směru na bývalé Horečky a Slučí tah, 7 km s. od Prášil;
- 11. 9. 2005 leg. et det. S. Ján - 5 plodnic, 4 km s. od Prášil - U Cetlovy Hůrky;
- 10. 2005 leg. et det. Z. Hájek (48) - na lokalitě Jelení kaliště u Horské Kvildy;
- 10. 2005 leg. et det. Z. Hájek (48) - u křižovatky lesních cest asi 1 km sz. od Horské Kvildy;
- 22. 8. 2004 leg. et det. P. Kopta - přibližně 20 plodnic, *Picea abies* - v travnaté cestě, 2 km jv. od obce Hamry a 6. 9. 2005 na stejném místě - přibližně 70 plodnic.

Posledně uvedená lokalita u obce Hamry na Šumavě (kvadrant 6745), je v současnosti pravděpodobně nejzápadnějším zjištěním *Tremiscus helvelloides* v České republice.

Literatura

- Hagara L., Antonín V. et Baier J. (2005): Velký atlas hub. - Ottovo nakladatelství, Praha.
- Holec J. (2004): Rare and interesting fungi from Vydra-Otava River valley in the Šumava National Park (Bohemian Forest, Czech Republic). - *Silva Gabreta* 10: 79-86.
- Kluzák Z. (1987): Rosolovec červený - *Tremiscus helvelloides* na Šumavě. - *Mykol. Sborn.* 64: 64-65.
- Veselý R., Kotlaba F. et Pouzar Z. (1972): Přehled československých hub. - Academia, Praha.

Svatopluk J á n : *Tremiscus helvelloides* in the western part of Šumava Mts. (Bohemian Forest)

The author has studied the occurrence of *Tremiscus helvelloides* in the western part of the Šumava Mts. (Bohemian Forest) since 1998. He knows this fungus from seven localities in this region where he found over three hundred carpophores in some years.

Adresa autora: Základní škola Klatovy, Tolstého ul. 762, Klatovy.

* * *

**VZÁCNÉ VŘECKOVÝTRUSÉ HOUBY ČELEDI GEOGLOSSACEAE
V SEVEROZÁPADNÍCH ČECHÁCH**

Martin K ř í ž¹ a Edvard S k á l a²

Jazourky (*Trichoglossum* Boud.) a pazoubky (*Geoglossum* Pers.: Fr.) jsou velmi vzácné vřeckovýtrusé houby a všechny druhy těchto rodů patří prakticky mezi ohrožené druhy naší mykoflóry. Jejich nálezy je proto žádoucí pečlivě registrovat a lokality pokud možno důsledně chránit (Kotlaba, ed., 1995). Ne vždy se však toto úsilí setkává s úspěchem, zvláště při střetu se ziskuchtivými organizacemi a jejich nešetrnými plány na přeměnu krajiny.

Při mykologickém průzkumu okolí krajského města Ústí n. L. našel první z autorů skupinku plodnic vzácného jazourku, který byl určen jako *Trichoglossum variabile* (Durand) Nannf. Jelikož pro tento druh dosud neexistuje české jméno, navrhuje jazourek různovýtrusý, neboť především tímto mikroznakem se liší od vzhledově podobného jazourku srstnatého – *Trichoglossum hirsutum* (Pers.: Fr.) Boud. Plodnice byly nalezeny na okraji louky u Nové Vsi, což je podhorská víska

ležící asi 1 km jihovýchodně od Ústí n. L., jehož je součástí. Lokalita se nachází nedaleko oblíbené výletní trasy z Nové Vsi ke hradu Střekov. Jazourek rostl ve společnosti dalších druhů hub, zejména z rodů *Clavulinopsis* a *Hygrocybe*.

Jak bylo již v úvodu zmíněno, jazourek různovýtrusý je makroskopicky očiividně nerozeznatelný od jazourku srstnatého, jehož makroskopický popis lze nalézt v celé řadě mykologických publikací (Breitenbach et Kränzlin 1981, Laux 2001, Velenovský 1920, Veselý et al. 1972, Wichanský 1965); proto se detailněji zmíníme hlavně o mikroznačích, podle kterých lze tyto druhy od sebe odlišit. Níže uvedené údaje jsou sestaveny na základě vlastních pozorování a měření. Při mikroskopování bylo použito Melzerovo činidlo.

Výtrusy (A) tyčinkovité, hladké, hnědé, o rozměrech 95–160 x 5–7 µm, přehrádkované. Přehrádky v počtu od 1 do 15, nejčastěji od 7 do 14. Vřečka (B) s osmi výtrusy uloženými paralelně, o rozměrech 198–222 x 20–24 µm. Vrchol vřečka amyloidní. Parafýzy (C) vláknité, přehrádkované, o rozměrech 99–180 x 4–5 µm, horní konce jsou mírně kyjovitě rozšířené a většinou různě zahnuté až zatočené. Sety (D) v theciu jsou tmavohnědé, tlustostěnné, špičaté, o rozměrech 156–219 x 7,5–9 µm; uvnitř se sporadicky vyskytují tukové kapky.

Nadmožská výška lokality je cca 415 m a podle středoevropského síťového mapování se nachází v kvadrantu 5350c. Plodnice nalezl a fotografoval dne 11. XI. 2005 Martin Kříž, určil Edvard Skála. Exsikáty plodnic jsou uloženy v soukromém herbáři M. Kříže.

Rovněž na podzim roku 2005 nalezl druhý z autorů v Teplicích na Písečném vrchu na severovýchodním svahu poblíž objektu hvězdárny další velmi vzácný druh vřečkovýtrusé houby, který byl určen jako *Geoglossum glutinosum* Pers.: Fr. – pazoubek mazlavý. Plodnice rostly především v mechové vrstvě károvky (*Calliergonella* sp.) a měříku (*Mnium* sp.), což značně ztěžovalo jejich nalezení. Společně s pazoubky zde roste ve stejné době i pavučinec odchylný – *Cortinarius anomalus*, díky kterému byly vlastně pazoubky nalezeny. Bylinné patro v místě růstu tvoří tráva, mechy, jetel plazivý (*Trifolium repens*) a jahodník obecný (*Fragaria vesca*), asi 2 m opodál začíná křovinatý porost tvořený především mladými hlohy (*Crataegus* sp.), mladými doubkou (*Quercus* sp.), mladými jasanou (*Fraxinus* sp.) a mladými javorou (*Acer* sp.).

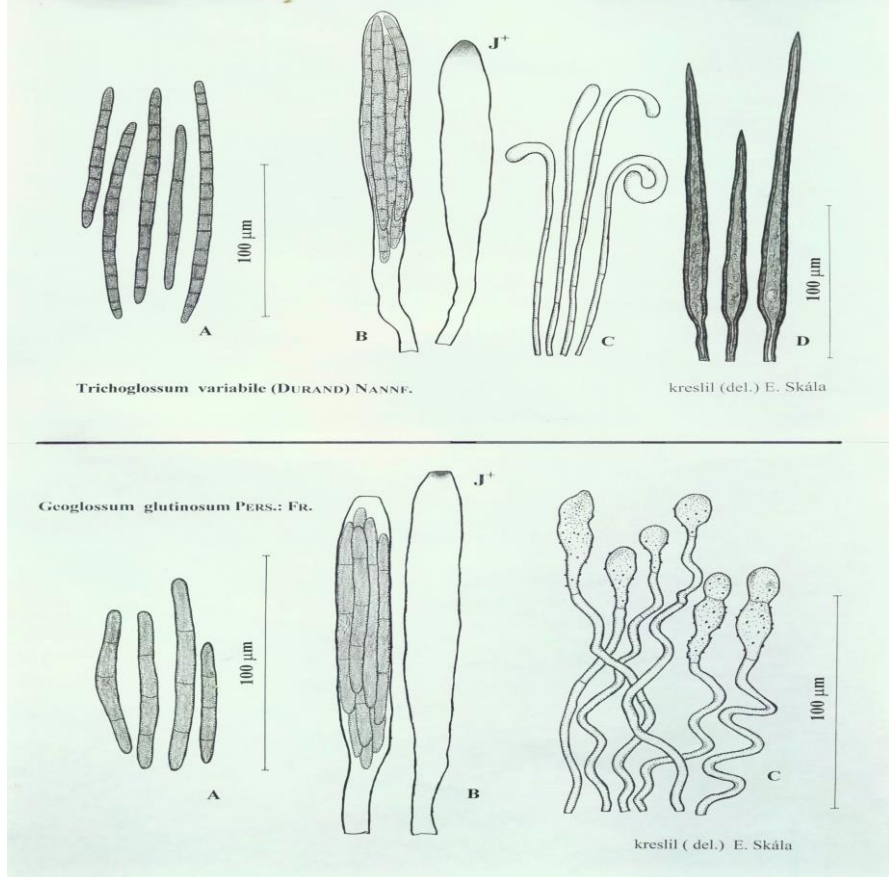
Pazoubek mazlavý – *Geoglossum glutinosum* Pers.: Fr. patří k jedněm z mála druhů rodu *Geoglossum*, který lze s dostatečnou jistotou určit podle makroskopických znaků. Třeň tohoto druhu (a mladé plodnice celé) je potažený lepivým slizkým povlakem, který při zaschnutí vytváří jakoby nalakovaný lesklý povrch (Berkert 1988).

Plodnice jsou 30–70 mm vysoké, rozčleněné na třeňovou sterilní část, která přechází plynule bez znatelného přechodu na kyjovitou, většinou zploštělou plodnou část, tvořící $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{2}$ celkové výšky. Plodná část je široká 4–7 mm, uprostřed často s podélnou rýhou, kterou může být kyjovitá hlava zcela ojediněle rozdělena na dvě části. Celá plodnice je černě zbarvená a hladká. Roste velice vzácně na vlhkých, obvykle mechatých a na dusík chudých travnatých stanovištích od září do listopadu.

Výtrusy (A) jsou ± prohnuté, tyčinkovité, hladké, hnědé, o rozměrech 57–90 x 4,8–6,5 μm , 3x (výjimečně 4x) přehrádkované. Vřečka (B) s osmi výtrusy v podstatě paralelně uloženými, o rozměrech 140–170 x 12–16 μm , na vrcholu amyloidní. Parafýzy (C) vláknité a vlnovitě zprohýbané, na horním konci kulovitě až kyjovitě zakončené, často i vícekrát zaškrčené a s jemnou povrchovou inkrustací, v rozšířené části několikrát přehrádkované, o relativní délce 111–150 x 2–4 μm , horní konce 6–12 μm široké. Absolutní délku parafýz nelze spolehlivě změřit pro jejich vlnovitý tvar.

Nadmožská výška lokality je cca 250 m a podle středoevropského síťového mapování se nachází v kvadrantu 5349c. Plodnice našel, fotografoval a určil dne 5. X. 2005 Edvard Skála. Jejich doklady jsou uloženy v herbáři Moravského zemského muzea v Brně (BRNM).

Budoucnost lokality pazoubku mazlavého je však značně nejistá, ba možno říci, že šance na její zachování je prakticky nulová. Jak jsme se v březnu dočetli v teplických novinách „Deník Směr“, chystá se počínaje jarem roku 2006 na celém území Písečného vrchu rozsáhlý asanační zásah a v rámci tohoto záměru mají být odstraněny především náletové porosty tvořené hlavně hlohy vykáceny a osázeny duby, lipami, habry a javory. Při naší návštěvě referátu životního prostředí na teplotickém magistrátu za účelem zjištění podrobností jsme se s kolegou J. Šutarou dozvěděli, že veškeré asanační zásahy byly navrženy s ohledem na připomínky odborných pracovníků geologů, zoologů a botaniků, bohužel však žádných mykologů. A jakékoliv změny v prováděcím projektu již prý nejsou možné. Zlikvidováním náletových porostů bude zničen i výskyt dalších zde rostoucích vzácných druhů hub jako je *Camarophyllopsis micacea* (Berk. et Broome) Arnolds, *Clavaria falcata* Pers.: Fr., *Ramariopsis crocea* (Pers.: Fr.) Corner, *Ramariopsis laeticolor* (Berk. et M.A. Curt.) R.H. Petersen, *Xylaria oxyacanthae* Tul. a mnohé další, byť i méně vzácné druhy hub.

Literatura

- Benkert D. (1988): Boletus-Pilzatlas (26), *Geoglossum glutinosum* Pers.: Fr. – Boletus 12(2). (zadní strana obálky).
- Breitenbach J. et Kränzlin F. (1981): Pilze der Schweiz, Band 1 - Ascomyceten. – Mykologia, Luzern.
- Kotlaba F., ed. (1995): Červená kniha SR a ČR. Vol. 4. Sinice a riasy, huby, lišajníky, machorosty. – Příroda, Bratislava.
- Laux H. E. (2001): Der grosse Kosmos Pilzführer. – Kosmos, Stuttgart.
- Michael E., Hennig B. et Kreisel H. (1986): Handbuch für Pilzfreunde, Band II. – Jena.

Velenovský J. (1920): České houby. – Praha.

Veselý R., Kotlaba F. et Pouzar Z. (1972): Přehled československých hub. – Praha.

Wichanský E. (1965): Jazourek chlupatý – *Trichoglossum hirsutum* (Pers. ex Fr.) Boud. – Čas. Čs. Houb. 42: 36–37.

Další studijní prameny

New Zealand Fungi (and Bacteria). – <http://nzfungi.landcareresearch.co.nz>

Ridge I. (1996): The Earth Tongues. – <http://fungus.org.uk/nwfg/irene.htm>

Martin Kříž and Edvard Skála : Sehr seltene Schlauchpilze der Familie Geoglossaceae in NW Böhmen

In dem Beitrag werden Funde der sehr seltenen Erdzungen, *Trichoglossum variable* (Durand) Nannf. und *Geoglossum glutinosum* Pers.: Fr., die im NW Böhmen in der Gegend von den Städten Ústí n. L. und Teplice im Herbst 2005 erstmals entdeckt wurden, angeführt. Die makroskopischen und mikroskopischen Merkmale wurden nach eigenen Beobachtungen verarbeitet. Die Exsikkate der Erdzunge *Trichoglossum variable* hat M. Kříž in seinen Privatherbarium aufbewahrt, die Exsikkate der Erdzunge *Geoglossum glutinosum* sind im Herbarium des Mährischen Landesmuseum in Brno (BRNM) deponiert.

Kommentar zu den Zeichnungen: A – Sporen, B – Asci, C – Paraphysen, D – Haare im fertilen Teil.

Adresy autorů :

¹⁾ Žukovova 1332 / 73, 400 03 Ústí n. Labem – Střekov.

²⁾ Trnovanská 1297/42, 415 01 Teplice.

MIKROSKOPICKÉ HOUBY

PŘÍSPĚVEK K ROZŠÍŘENÍ FYTOPATOGENNÍCH PLÍSNÍ, RZÍ A SNĚTÍ NA SLOVENSKU – 2

Petr K o k e š

První článek jsem uveřejnil před dvěma lety (Kokeš 2004). V tomto článku uvádím několik svých nálezů z let 2004-2005. Doklady jsou uloženy v herbáři autora. Pokud je u daného druhu houby uvedeno více lokalit, jsou odděleny dlouhou pomlčkou.

Zařazení do geomorfologických celků je provedeno podle mapy „Geomorfologické členenie SSR“ (1: 1 500 000), uveřejňované v letních turistických mapách

(1: 100 000) v letech 1986-1990 (vydala Slovenská kartografia Bratislava). Tyto mapy (č. 1-29) byly rovněž použity pro vymezení lokalit.

Je pravděpodobné, že některé níže uvedené sběry nejsou prvními nálezy na dané lokalitě. Týká se to především okolí Sitna (Štiavnické vrchy), které po botanické a mykologické stránce důkladně prozkoumal pilný sběratel Andrej Kmet' (1841-1908).

***Albugo candida* (Pers.) Kuntze**

na *Arabis turrita* L.: Malé Karpaty, Smolenice, dolina Hlboče, porost borovice černé, 285 m n. m., 4. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 2,9 km jv. od vrchu Záruby (768 m n. m.), 80 m vsv. od silničky v údolí Hlboče. Na uvedené lokalitě je houba hojná.

***Peronospora ranunculii* Gäum.**

na *Ranunculus repens* L.: Strážovské vrchy, Motešice, Domková - z. úpatí, mokřina v poli, 305 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,8 km zjz. od vrchu Domková (418 m n. m.), 40 m sz. od silnice Motešice - Krásna Ves.

***Coleosporium campanulae* (F. Strauss) Tul.**

na *Campanula patula* L.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Muránska planina), Muránska Huta, dolina potoka Muráň, paseka, 740 m n. m., 20. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 3,1 km vsv. od vrchu Cigánka (935 m n. m.), 90 m ssz. od toku potoka Muráň, 310 m zjz. od sedla Predná hora (762 m n. m.);

na *Campanula trachelium* L.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Muránska planina), Muránska Huta, dolina potoka Muráň, paseka, 740 m n. m., 20. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 3,1 km vsv. od vrchu Cigánka (935 m n. m.), 90 m ssz. od toku potoka Muráň, 310 m zjz. od sedla Predná hora (762 m n. m.).

***Coleosporium inulae* Rabenh.**

na *Inula ensifolia* L.: Chočské vrchy, Prosiek, Prosiecka dolina, stepní trávník, 660 m n. m., 8. VIII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,5 km j. od vrchu Kubín (1000 m n. m.), 100 m v. od toku Prosiečanky, na j. svahu.

***Coleosporium melampyri* (Rebent.) P. Karst.**

na *Melampyrum nemorosum* L.: Chočské vrchy, Prosiek, Prosiecka dolina, mezo-filní loučka, 730 m n. m., 8. VIII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,3 km j. od vrchu Kubín (1000 m n. m.), 40 m vsv. od toku Prosiečanky, u cesty.

***Melampsora caprearum* Thüm.**

na *Salix caprea* L.: Chočské vrchy, Prosiek, Červené piesky, keřnatý porost, 860 m n. m., 8. VIII. 2004. Lokalita se nachází asi 0,3 km jz. od vrchu Kubín (1000 m n. m.), 100 m sz. od ústí potůčku tekoucího od vodopádu do Prosiečanky, u pěšiny k

vodopádu. – Spišsko-gemerský kras (podcelok Muránska planina), Muránska Huta, dolina potoka Muráň, paseka, 740 m n. m., 20. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 3,1 km vsv. od vrchu Cigánka (935 m n. m.), 90 m ssz. od toku potoka Muráň, 310 m zjz. od sedla Predná hora (762 m n. m.).

***Microbotryum dianthorum* (Liro) H. Scholz & I. Scholz**

na *Dianthus carthusianorum* L.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Slovenský raj), Letanovce, dolina Hornádu - medzi Letanovským mlynom a vrchom Ihrík, stepní trávník, 620 m n. m., 8. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 1,1 km v. od vrchu Ihrík (651 m n. m.), při horní hraně žlebu, v těsné blízkosti po pravé straně turistické cesty od Letanovského mlýna k vrchu Ihrík. – Poľana, Detva, Suchohradná, suchý trávník, 1280 m n. m., 17. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 1,1 km vjv. od vrchu Drábovka (1251 m n. m.), u cesty z Drábovky k hotelu Poľana, 360 m jjz. od západního vrcholu vrchu Predná Poľana. – Štiavnické vrchy, Ilija, Sitno - sz. svah, okraj lesa, 890 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,4 km jv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Tatárskej lúky na Sitno, 290 m sz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Microbotryum violaceum* (Pers.) G. Deml & Oberw. s. lato**

na *Dianthus nitidus* Waldst. & Kit.: Chočské vrchy, Valaská Dubová, Veľký Choč - zjz. svah, horská louka, 1370 m n. m., 23. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 0,6 km zjz. od vrchu Veľký Choč (1611 m n. m.), 50 m ssv. od cesty ze Strednej Poľany na vrchol, pod skalami.

***Phragmidium fragariae* (DC.) Rabenh.**

na *Potentilla alba* L.: Štiavnické vrchy, Počúvadlo, Tatárska lúka, suchá louka, 885 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km jjv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Počúvadlianskeho jazera na Sitno, 440 m zsz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Phragmidium fusiforme* J. Schröt.**

na *Rosa pendulina* L.: Štiavnické vrchy, Ilija, Sitno - vrchol, bukový les, 1000 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,6 km jv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Tatárskej lúky na Sitno, 90 m z. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Phragmidium potentillae* (Pers.) P. Karst.**

na *Potentilla argentea* L.: Podunajská rovina, Chotín, Chotínske piesky, písčina (stepní trávník), 110 m n. m., 5. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 1,2 km vsv. od mostu přes Hurbanovský kanál z. od Chotína, 120 m jjv. od silnice vedoucí od jmenovaného mostu do obce Svätý Peter, poblíž hotelu Acacia.

***Phragmidium tuberculatum* Jul. Müll.**

na *Rosa canina* L.: Malé Karpaty, Smolenice, dolina Hlboče, teplomilná doubrava, 340 m n. m., 13. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 2,2 km jv. od vrchu Záruby (768 m n. m.), 140 m s. od cesty v údolí Hlboče.

***Puccinia asarina* Kunze**

na *Asarum europaeum* L.: Štiavnické vrchy, Ilija, Sitno - sz. svah, bukový les, 950 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,5 km jv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Tatárskej lúky na Sitno, 180 m sz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Puccinia behenis* G. H. Otth**

na *Silene vulgaris* (Moench) Garcke: Malé Karpaty, Smolenice, Molpír - jjv. svah, suchá louka, 250 m n. m., 4. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 3,1 km jv. od vrchu Záruby (768 m n. m.), 90 m sv. od silničky v údolí Hlboče, nad lůmkem za bývalým pivovarem, na začátku hřbetu mezi údolím Hlboče a údolím Luhového potoka. Jedná se o lokalitu *Himantoglossum caprinum*.

***Puccinia carlinae* Jacky**

na *Carlina acaulis* L.: Štiavnické vrchy, Počúvadlo, Tatárska lúka, suchá louka, 885 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km jjv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Počúvadlianskeho jazera na Sitno, 440 m zsz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Puccinia circaeae* Pers.**

na *Circaea alpina* L.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Slovenský raj), Letanovce, dolina Hornádu - medzi Letanovským mlynom a vrchom Ihrík, smrkový les, 610 m n. m., 8. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 1,1 km v. od vrchu Ihrík (651 m n. m.), 70 m s. od horní hrany žlebu, v těsné blízkosti po pravé straně turistické cesty od Letanovského mlýna k vrchu Ihrík.

***Puccinia graminis* Pers.**

na *Berberis vulgaris* L.: Strážovské vrchy, Motešice, Pod víškami, stepní trávník, 270 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 1,6 km jv. od vrchu Oráčka (525 m n. m.), 280 m zjz. od cesty na vrch Oráčka, 80 m s. od silnice Neporadza - Motešice. – Strážovské vrchy, Motešice, Domková - z. úpatí, řídký borový les, 310 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,7 km z. od vrchu Domková (418 m n. m.), 90 m sz. od silnice Motešice - Krásna Ves. – Strážovské vrchy, Krásna Ves, Domková - v. úpatí, řídký borový les, 305 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,6 km v. od vrchu Domková (418 m n. m.), 80 m jjz. od silnice Motešice - Krásna Ves, 30 m vjv. od polní cesty pod strání. – Strážovské vrchy, Slatina nad Bebravou, Rúbaniny, stepní trávník, 325 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází

asi 0,2 km ssz. od kostela v obci, po pravé straně cesty na hřeben mezi vrchy Kalište a Lúkovec. – Strážovské vrchy, Timoradza, Smradľavý vrch, řídký borový les, 245 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 1,1 km jz. od vrchu Mely (432 m n. m.), 50 m jv. od cesty do Krásnej Vsi, 5 m sv. od cesty pod rezezervací; na *Elytrigia intermedia* (Host) Nevski: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Plešivec, dolina potoka Štítник - Hámor, stepní trávník, 395 m n. m., 19. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 4,0 km jjv. od ústí Gočaltovského potoka do Štítniku, 730 m vsv. od toku Štítniku, 800 m jz. od vrchu Lúčka (579 m n. m.), na jz. svahu.

***Puccinia komarovii* Tranzschel**

na *Impatiens parviflora* DC.: Malé Karpaty, Smolenice, dolina Hlboče, dubohabřina, 275 m n. m., 13. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 2,5 km jv. od vrchu Záruby (768 m n. m.), u cesty na dně údolí Hlboče.

***Puccinia magnusiana* Körn. s. str.**

na *Ranunculus repens* L.: Strážovské vrchy, Motešice, Domková - z. úpatí, mokřina v poli, 305 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,8 km zjz. od vrchu Domková (418 m n. m.), 40 m sz. od silnice Motešice - Krásna Ves.

***Puccinia opizii* Bubák**

na *Mycelis muralis* (L.) Dumort.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Slovenský raj), Letanovce, dolina Hornádu - vrch Ihrík, smíšený les (borovice, smrk, lípa), 650 m n. m., 8. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,1 km vjv. od vrchu Ihrík (651 m n. m.), 50 m s. od horní hrany žlebu, u pěšiny k vrcholu.

***Puccinia persistens* Plowr.**

na *Clematis vitalba* L.: Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, pobřežní porost, 370 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,2 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 30 m jv. od silničky do Čiernej Lehoty, 90 m zsz. od Skalákovej chaty.

***Puccinia pulsatillae* Kalchbr.**

na *Anemone sylvestris* L.: Strážovské vrchy, Trebichava, Mikelcové, stepní trávník, 460 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 1,2 km jv. od Ostrého vrchu (522 m n. m.), 10 m nad cestou, 80 m od serpentínové zatáčky.

***Puccinia sileris* W. Voss**

na *Laser trilobum* (L.) Borkh.: Strážovské vrchy, Timoradza, Smradľavý vrch, teplomilná doubrava, 265 m n. m., 4. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 0,9 km jz. od vrchu Mely (432 m n. m.), 150 m jv. od cesty do Krásnej Vsi, 170 m sv. od cesty pod rezezervací.

Puccinia sileris sice není uvedena v seznamu slovenské flóry (Marhold et Hindák 1998), ale byla zde již sbírána na dvou lokalitách: 1. Biele Karpaty, u obce Zemianske Podhradie [maď. Nemespodhrágy] s. od Nového Mesta nad Váhom (Holuby MUS UN [= Užgorod], Holuby in Linh. Fungi hung. exsicc. no. 325 ut *Puccinia pimpinellae*, Holuby sec. Lindroth 1902: 43, Holuby sec. Moesz 1941: 86-87); 2. Malé Karpaty, na vápenci v lese u obce Smolenice sz. od Trnavy (Picbauer 1942: 76). Na jvv. svazích Molpíru nad obcí Smolenice se hojně vyskytuje *Laser trilobum*, avšak rez jsem na něm v roce 2005 hledal marně.

***Puccinia urticata* F. Kern**

na *Carex pallescens* L.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Muránska planina), Muránska Huta, dolina potoka Muráň, paseka, 740 m n. m., 20. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 3,1 km vsv. od vrchu Cigánka (935 m n. m.), 90 m ssz. od toku potoka Muráň, 310 m zjz. od sedla Predná hora (762 m n. m.).

***Puccinia virgae-aureae* (DC.) Lib.**

na *Solidago virgaurea* L. subsp. *minuta* (L.) Arcang.: Štiavnické vrchy, Ilija, Sitno - sz. svah, bukový les, 950 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,5 km jv. od Petrova vrchu (948 m n. m.), při cestě od Tatárskej lúky na Sitno, 180 m sz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Thekopsora symphyti* (Bubák) Berndt**

na *Symphytum officinale* L.: Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, mezofilní louka, 390 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,2 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 140 m jv. od silničky do Čiernej Lehoty, 50 m v. od Skalákovej chaty.

***Triphragmium ulmariae* (DC.) Link**

na *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.: Horehronské podolie, Pohorelská Maša, železničná stanica, tužebníková lada, 685 m n. m., 7. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,2 km sz. od železniční stanice Pohorelská Maša, 50 m ssv. od železniční trati, 25 m s. od elektrického vedení, nedaleko chráněného území „Vrchovisko pri Pohorelskej Maši“.

***Uromyces ambiguus* (DC.) Fuckel**

na *Allium scorodoprasum* L.: Biele Karpaty, Červený Kameň, Nebrová, mezofilní louka, 490 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,9 km z. od vrchu Kobylinec (911 m n. m.), nad silničkou při dolním okraji stráně.

***Uromyces minor* J. Schröt.**

na *Trifolium montanum* L.: Štiavnické vrchy, Počúvadlo, Tatárska lúka, suchá louka, 885 m n. m., 21. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km jvv. od Petrova

vrchu (948 m n. m.), při cestě od Počúvadlianskeho jazera na Sitno, 440 m zsz. od vrchu Sitno (1009 m n. m.).

***Anthracoidea caricis-albae* (Syd.) Kukkonen**

na *Carex alba* Scop.: Spišsko-gemerský kras (podcelok Slovenský raj), Letanovce, Čertova sihoť, smrkový les, 825 m n. m., 8. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,5 km z. od vrchu Čertova sihoť (822 m n. m.), v těsné blízkosti po levé straně turistické cesty z Kláštoriska na Letanovský mlyn, asi 500 m vsv. od Kláštoriska. Lokalitu zde objevil Josef Komárek (Horní Štěpánov).

***Anthracoidea caryophylleae* Kukkonen**

na *Carex caryophyllea* Latourr.: Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, stepní trávník, 375 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 2,4 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 90 m sz. od silničky do Čiernej Lehoty, 250 m z. od Skalákovej chaty.

***Anthracoidea humilis* Vánky**

na *Carex humilis* Leyss.: Strážovské vrchy, Neporadza, obec, stepní trávník, 295 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 1,6 km jv. od vrchu Babky (504 m n. m.), 90 m vsv. od cesty na Lúčky, 40 m sz. od silnice procházející obcí. – Strážovské vrchy, Slatina nad Bebravou, Rúbaniny, stepní trávník, 385 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,4 km sz. od kostela v obci, 10 m v. od cesty na hřeben mezi vrchy Kalište a Lúkovec, 40 m nad rozcestníkem. – Strážovské vrchy, Timoradza, Smradľavý vrch, řídký borový les, 245 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 1,1 km jz. od vrchu Mely (432 m n. m.), 50 m jv. od cesty do Krásnej Vsi, 5 m sv. od cesty pod rezeervací. *Anthracoidea humilis* není uvedena v seznamu slovenské flóry (Marhold et Hindák 1998).

***Anthracoidea pratensis* (Syd.) Boidol & Poelt**

na *Carex flacca* Schreb.: Chočské vrchy, Valaská Dubová, Velký Choč - zsz. hrana, horská louka, 1250 m n. m., 23. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 1,5 km zsz. od vrchu Velký Choč (1611 m n. m.), na hřebeni u cesty na vrchol, poblíž horní hranice lesa. S největší pravděpodobností se jedná o tutéž lokalitu, na níž tuto sněť sbíral Jaromír Klika (VII. 1926, Tomková-Součková 1960: 149).

***Anthracoidea subinclusa* (Körn.) Bref.**

na *Carex riparia* Curtis: Podunajská rovina, Hurbanovo, niva Žitavy, slepé rameno (kanál), 110 m n. m., 5. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km ssv. od mostu přes Žitavu na cestě z Hurbanova k chráněnému území „Révayovská pustatina“, 60 m sv. od jmenované cesty.

***Anthracoidea tomentosae* Vánky**

na *Carex tomentosa* L.: Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, stepní trávník, 380 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,1 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 60 m jv. od silničky do Čiernej Lehoty, 50 m ssz. od Skalákovej chaty. – Strážovské vrchy, Trebichava, Adamiková lúka, stepní trávník, 460 m n. m., 3. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 1,5 km jv. od Ostrého vrchu (522 m n. m.), 40 m jjv. od cesty v údolí, v dolní části louky. – Strážovské vrchy, Dolné Vestenice, Jabloňový sad, stepní trávník, 285 m n. m., 4. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 2,0 km vjv. od Ostrého vrchu (461 m n. m.), 160 m ssv. od silnice Dolné Vestenice - Uhrovec, při okraji sadu.

***Exobasidium arescens* Nannf.**

na *Vaccinium myrtillus* L.: Poľana, Hriňová, Poľana - jz. svah, smrkový les, 1350 m n. m., 17. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 0,5 km jz. od vrchu Poľana (1458 m n. m.), u cesty ze sedla Priehybina na Poľanu, na hlavním hřebenu.

***Moreaua aterrima* (Tul. & C. Tul.) Vánky**

na *Carex caryophyllea* Latourr.: Strážovské vrchy, Slatina nad Bebravou, Rúbaniny, stepní trávník, 355 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km ssz. od kostela v obci, 10 m v. od cesty na hřeben mezi vrchy Kalište a Lúkovec, 60 m pod rozcestníkem. – Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, stepní trávník, 375 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 2,4 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 90 m sz. od silničky do Čiernej Lehoty, 250 m z. od Skalákovej chaty;

na *Carex michelii* Host: Strážovské vrchy, Slatina nad Bebravou, Rúbaniny, stepní trávník, 355 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 0,3 km ssz. od kostela v obci, 10 m v. od cesty na hřeben mezi vrchy Kalište a Lúkovec, 60 m pod rozcestníkem. – Strážovské vrchy, Trebichava, Skalákova chata, stepní trávník, 375 m n. m., 14. V. 2005. Lokalita se nachází asi 2,4 km jz. od vrchu Kamenné vráta (739 m n. m.), 90 m sz. od silničky do Čiernej Lehoty, 250 m z. od Skalákovej chaty.

***Sporisorium andropogonis* (Opiz) Vánky**

na *Bothriochloa ischaemum* (L.) Keng: Burda, Kamenica nad Hronom, Skaly, stepní trávník, 180 m n. m., 6. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 2,1 km zjz. od vrchu Kráľova hora (373 m n. m.), v těsné blízkosti po levé straně turistické cesty vedoucí z Kamenice do chráněného území „Kováčovské kopce - juh“, asi 200 m od posledních domů v obci. – Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Plešivec, dolina potoka Štítник - Hámor, stepní trávník, 395 m n. m., 19. VII. 2005. Lokalita se nachází asi 4,0 km jjv. od ústí Gočaltovského potoka do Štítniku, 730 m vsv. od toku Štítniku, 800 m jz. od vrchu Lúčka (579 m n. m.), na jz. svahu.

***Tilletia olida* (Riess) J. Schröt.**

na *Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv.: Strážovské vrchy, Dolné Vestenice, Jabloňový sad, stepní trávník, 285 m n. m., 4. VII. 2004. Lokalita se nachází asi 1,9 km vjv. od Ostrého vrchu (461 m n. m.), 140 m ssv. od silnice Dolné Vestenice - Uhrovec, 10 m jjz. od okraje sadu.

Literatura

- Kokeš P. (2004): Příspěvek k rozšíření fytopatogenních plísní, rzí a snětí .na Slovensku. 1. – Mykol. Listy no. 90-91: 24-27.
- Lidroth J. I. (1902): Die Umbelliferen-Uredineen. – Acta Soc. Fauna et Flora Fennica, Helsingfors, 22(1): 1-223. + Pl.
- Marhold K. et Hindák F. [eds.] (1998): Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. – Veda, Bratislava, 687 pp.
- Moesz G. (1941): Fungi Hungariae. IV. Basidiomycetes. 1. Uredineae. – Ann. Hist.-Nat. Mus. Natl. Hung., pars bot., 34: 72-158.
- Picbauer R. (1942): Addenda ad floram Bohemiae, Moraviae et Slovakiae mycologicam. – Sborn. Přírod. Klubu, Brno, 24: 67-82.
- Tomková-Součková M. (1960): K poznání snětí rodu *Cintractia* Cornu na ostřících v Československu. – Čas. Morav. Mus., Brno, 45: 137-164.

Petr K o k e š : Contribution to the distribution of downy mildews, rusts and smuts in Slovakia – 2

The paper includes 56 collections (39 taxa) of downy mildews, rusts and smuts from 2004-2005. *Arabis turrata* is a rare host for *Albugo candida*, not known from Moravia yet. *Puccinia sileris* is a rare species. *Anthracoidea humilis* probably represents a new species for Slovakia.

Adresa autora: nám. Obránců míru 1, 682 01 Vyškov.

RECENZE

Desjardins A. E.: Fusarium mycotoxins. Chemistry, genetics and biology. APS Press, 2006, 260 s. (27 černobílých obrázků) ISBN 0-89054-335-1
(Kniha je uložena v knihovně ČVSM, PšF UK, Benátská 2, 128 01 Praha 2)

Významná americká výzkumnice a mykotoxikoložka Anne E. Desjardins z National Center for Agricultural Utilization Research (NCAUR) se zabývá problematikou toxinogenních fuzárií a fuzáriovými mykotoxiny v zemědělských plo-

dinách např. z hlediska možnosti jejich minimalizace při sklizni a během skladování.

Anne E. Desjardins napsala skutečně komplexní knihu, v níž uplatňuje své znalosti a zkušenosti, které získala během 25 let výzkumné práce v uvedené oblasti. Je velmi sympatické, že v předmluvě zmiňuje knihu *Toxigenic Fusarium species: Identity and mycotoxicology* od Waltra F. O. Marasase, Paula E. Nelsona a T. A. Toussouna vydanou v roce 1984, na níž by svou knihou chtěla navázat.

V úvodu do mykotoxikologie fuzáriových mykotoxinů čtenáře seznamuje s historií fuzárií a fuzáriových mykotoxinů od roku 1809, kdy německý botanik Link poprvé identifikoval rod *Fusarium*, až po významné výsledky výzkumu v oblasti molekulární biologie a genetiky fuzárií v současnosti.

V části "fuzárieové mykotoxiny" se zabývá v jednotlivých kapitolách trichoteceny (např. T-2 toxin, DON), zearalenonem, fumonisiny a celou řadou "méně významných fuzárieových mykotoxinů" (např. beauvericin, fusarové kyseliny, fusariny, moniliformin) a dalších sekundárních produktů s biologickými účinky (např. acuminatum, gibbereliny, chlamidosporol, culmorin, wortmannin), které mohou významně ovlivnit zdraví člověka, živočichů a rostlin.

Významné fuzárieové mykotoxiny jsou čtenáři přiblíženy v případových toxikologických studiích (např. alimentární toxická aleukie, akakabi-byo, estrogenní syndrom u prasat, leukoencephalomalacie u koní) a v kontroverzních dokumentech (např. použití "yellow rain" - trichotecenů jako bojové chemické látky v Afganistanu). Mykotoxiny jsou dále charakterizovány z chemického hlediska, z hlediska možnosti identifikace a analytického stanovení, výskytu v potravinách, biologie a genetiky, kde jsou prezentovány výsledky patnáctiletého výzkumu se zaměřením na geny, které se podílejí na biosyntéze fuzárieových mykotoxinů.

V části "Toxinogenní druhy *Fusarium*" autorka stručně charakterizuje významné toxinogenní druhy fuzárií, zabývá se historií jejich prvního popisu, které mykotoxiny produkují a jaké zemědělské plodiny nejčastěji kontaminují.

Věřím, že tato kniha bude výborným zdrojem informací pro mykology, mykotoxikology, rostlinolékaře, molekulární mikrobiology, veterinární lékaře, analytické chemiky, potravinářské technology, agronomy, výživáře i další odborníky, kteří se zabývají hodnocením rizika mykotoxinů v potravinách a krmivech, a v neposlední řadě také pro studenty universit se zemědělským, přírodovědným a veterinárním zaměřením.

Vladimír Ostrý

INFORMACE O AKCÍCH

IV. BALKÁNSKÝ BOTANICKÝ KONGRES se konal ve dnech 20.-26. června 2006 v Sofii, hlavním městě Bulharska. Jednání probíhalo v Parkhotelu Vitoša na jihovýchodním okraji města a zúčastnilo se jej kolem 300 botaniků a mykologů asi z 25 zemí Evropy a Asie. Zastoupeny byly především „klasické“ obory; zcela chyběly obory fyziologické. Kromě domácích účastníků bylo nejpočetněji zastoupeno Turecko; zajímavá byla dosti početná skupina botaniků (včetně jednoho mykologa) z Iránu. Z naší republiky bylo přítomno 14 účastníků, ze Slovenska nikdo. Jednání kongresu bylo doplněno také jednodenní exkurzí do krásného pohoří Vitoša, zpestřenou dvěma bohatými krupobitími. V materiálech konference byly publikovány abstrakty přednášek a posterů. Autoři měli také možnost publikovat celý článek (nerecenzovaný !!!) ve zvláštním čísle časopisu *Phytologia Balcanica*.

V průběhu jednání kongresu zaznělo kolem 120 referátů, resp. podle programu mělo zaznít, protože překvapivě velký počet přihlášených – zejména ze států bývalého Sovětského svazu – nepřišel, i když byli zařazeni do programu. Plakátových sdělení bylo 413, ale platí o nich totéž, co o přednáškách; mykologové však byli přítomni stoprocentně! Bohužel, organizátorům se nepodařilo udržet tématické zaměření kongresu, takže (kromě příspěvků z Balkánu a přilehlých oblastí – např. Itálie a Turecka) zde bylo množství referátů a posterů o flóře Iránu, Ukrajiny a dokonce i Polska. Podle mého názoru je to pro autory těchto příspěvků ztracená práce, protože abstrakty nebo dokonce celé články z těchto území nebude v těchto materiálech a časopisu nikdo hledat. Mykologických přednášek bylo 22 a posterů 37. Většina příspěvků byla věnována mykofloristice, pouze několik z nich bylo taxonomických (rody *Agaricus* a *Crepidotus* v Řecku, druhy čeledi *Tulostomatales* v Makedonii, *Diaporthales* v Bulharsku, rody *Phyllosticta*, *Phoma* a *Septoria* v Turecku).

V každém případě byla účast na konferenci cennou zkušeností a možností navázat kontakty zejména s balkánskými a tureckými mykology.

Vladimír Antonín

* * *

14. STRETNUTIE SLOVENSKÝCH A ČESKÝCH MYKOLÓGOV NA ZÁHORÍ. Tohoročné stretnutie bolo, ako viaceré stretnutia a iné mykologické podujatia v minulosti, ovplyvnené nepriaznivým počasím. Lužné porasty v okolí Moravy boli dlho zaplavené a neskôr celé Záhorie trpelo nedostatkom zrážok. Stretnutie zorganizovala 23.-25. júna 2006 Slovenská mykologická spoločnosť v príjemnom prostredí Školy v prírode Piesočná pri Moravskom Svätom Jáne.

Prvý večer (piatok 23. júna), kedy sme sa schádzali, bol spoločenský – priatelia a známi si mali možnosť spolu opäť po dlhom čase posedieť, porozprávať sa.

Sobota 24. júna bola venovaná celodennej exkurzii do neďalekých lužných lesov na ľavom brehu Moravy. Menšia skupina vedená M. Jeppsonom navštívila viaceré xerothermné stanovištia, napr. aj v okolí Lakšárskej Novej Vsi. Zbierali sme viaceré zriedkavé druhy, napr. aj stopkovec *Tulostoma kotlabae*, ktorý zrejme na Záhorí nie je až taký vzácny. Večer M. Jeppson informoval o záhorských bruchatkách (Redlisted Gasteromycetes of the Záhorie) a Pavel Lizoň s Ivonou Kautmanovou hovorili o Legálnej ochrane húb a novelizácii vyhlášky č. 24/2003 MŽP SR.

V nedeľu 25. júna navštívili ešte účastníci stretnutia pieskovú dunu Borová pri Závode. (Tento príspevok bol uverejnený aj v Sprav. Slov. Mykol. Spol. 34, 2006).

Pavel Lizoň

* * *

TÝDEN MYKOLOGICKÝCH EXKURZÍ V JIŽNÍCH ČECHÁCH, IV. ROČNÍK. Ve dňoch 1.-7.10.2006 se v Lužnici nedaleko Třeboně uskutečnil IV. ročník akce Týden mykologických exkurzí v jižních Čechách (TMEJČ). Pořadatelství se na něm podílely Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, mykologické oddělení Národního muzea, Správa Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a Česká vědecká společnost pro mykologii. Organizační výbor tvořili pracovníci, resp. členové těchto institucí - Miroslav Beran, Lenka Edrová a Josef Hlásek. Hlavním cílem akce bylo prohloubení znalostí o mykofloristice, ekologii a taxonomii makromycetů na Třeboňsku.

Centrem dění tohoto setkání mykologů byl podobně jako v minulém roce Dvůr Hamr pod rybníkem Rožmberk. Akce tam opět našla vyhovující zázemí. Kromě sálu v přízemí, který sloužil nejenom jako výčep a jídelna, ale po tři večery také jako přednáškový sál, byla účastníkům k dispozici ještě místnost pro mikroskopování a sušení hub, jež sloužila zároveň jako kancelář pro organizátory a také jako malá knihovna, kde si účastníci mohli od organizátorů zapůjčit mnohé publikace užitečné pro determinaci nálezů.

Třetina účastníků akce byla ubytována přímo ve Dvoře Hamr, další třetina v terénní stanici Lužnice Botanického ústavu AV ČR v Třeboni (rekonstruovaný statek 2 km sev. od obce Lužnice), poslední část v prostorných apartmánech penzionu Lužnice přímo v obci.

Ani letošnému ročníku nepřálo počasí: fruktifikace hub dosáhla v jižních Čechách svého vrcholu koncem srpna a od té doby v důsledku nastalého sucha postupně ustávala. V sobotu 30.9. organizátoři uskutečnili obhlídku několika lokalit v CHKO Třeboňsko a shledali růstovou situaci jako kritickou. Na většině navštívených lokalit byly až na výjimky nalezeny jen zaschlé plodnice. Organizátoři proto

modifikovali původně zamýšlený program exkurzí, když ze seznamu lokalit vyškrtli Nadějskou rybníční soustavu, PR Výtopa Rožmberka, PP Slepíčí vršek, PR Bukové kopce a Branskou dubinu, které se jevíly jako suchem nejvíce poznamenané a nahradili je lokalitami vlhčími.

Terénní exkurze a na ně přímo navazující další aktivity byly jako vždy těžištěm celé akce. V rámci oficiálního programu exkurzí (pondělí až pátek) byly postupně navštíveny lokality NPR Stará řeka, Nadějov a břeh chobotu Staňkovského rybníka, Vimperky, PR Staré jezero a NPP Vizír, PR Novořecké močály, PR Široké blato, PR Kozohlůdky, PR Fabián, NPR Červené blato a NPR Ruda. (Kromě Kozohlůdek a Fabiánu se všechny nacházejí na území CHKO Třeboňsko.) Ve srovnání s loňským ročníkem bylo navštíveno pět „nových“ lokalit. Každý den probíhaly dvě paralelní exkurze s výjezdem soukromými vozy kolem půl deváté ze Dvora Hamr a návratem individuálním. Jako obvykle byl počet účastníků jednotlivých exkurzí limitován pětadvaceti. Vedoucími exkurzí byli Miroslav Beran, Josef Hlásek, František Kotlaba a František Tondl. Informace o lokalitách exkurzí spolu s jejich mapkami (tzv. průvodní listy) našli účastníci ve svých složkách, jež obdrželi při registraci.

Nalezené houby byly po dobu trvání akce prezentovány na stálé výstavce v průjezdu Dvora Hamr. Jejich soupisy byly pořizovány vedoucími exkurzí a jejich pověřenými pomocníky již na lokalitách, v odpoledních hodinách pak byly dále doplňovány. K dalšímu doplnění budou po předběžné redakci odeslány účastníkům akce čtyři týdny po jejím ukončení.

V pondělí 2.10. ve večerních hodinách, po úvodní přednášce Ladislava Rektoris, pracovníka Správy CHKO Třeboňsko, s názvem „Genius loci Třeboňska pohledem (nejen) botanika“ proběhla prezentace („Pilzbesprechung“) na téma „Holubinky“, vedená Miroslavem Beranem. V úterý odpoledne zase pohovořil Josef Šutara o nalezených druzích rodu *Leccinum*.

Novinkou bylo komentované promítání snímků hub nalezených během exkurzí. Probíhalo ve večerních hodinách a mělo za cíl představit, popř. připomenout účastníkům význačné nálezy předchozího dne. Ve čtvrtek, kdy probíhal společenský večer, byly, v přestávce mezi dvěma chody, obrázky hub nahrazeny momentkami z průběhu akce. Tyto prezentace po celý týden organizačně zajišťovala Martina Vašutová, technicky Jan Zavřel.

Oficiální zahájení IV. ročníku Týdne mykologických exkurzí v jižních Čechách proběhlo v neděli navečer. Bylo následováno pohoštěním, jehož hlavní součástí bylo několik houbových specialit z kuchyně jihočeských amatérských mykologů a rovněž houbový likér Felleus, který posloužil k připitku ke zdaru akce, pronesenému Vladimírem Antonínem.

V úterý a ve středu navečer proběhly dva bloky přednášek. V úterý vystoupili Jiří Burel (Hnojníky subsektce *Atramentarii*) a Josef Šutara (Nejnovější poznatky z

anatomie hřibovitých hub), ve středu Michal Tomšovský (Molekulární fylogenetika evropských zástupců rodu *Trametes*) a znovu M. Tomšovský, tentokrát společně s Vladimírem Antonínem (Přehled českých a slovenských druhů václavek).

Společenský večer, který proběhl ve čtvrtek, byl tentokrát poznamenán nepřítomností Petra Baldy a jeho bluegrassové kapely "Rumday". Dvojice vystupující pod jménem „George Candy“ nenašla u většiny účastníků patřičnou odezvu. Ani třeboňský kapr à la Kotrba, podávaný jakožto první chod, nesnesl srovnání s loňským. Přípitek pronesl vzácný host, RNDr. František Kotlaba, CSc.

V pátek večer vystoupil Jaromír Junek (Výhody formátu RAW v digitální fotografii), který vyvolal živou diskusi k přednášce. Presentace snímků hub nalezených při čtvrtečních a pátečních exkurzích byla doplněna o náhledy maleb hub Antonína Bielicha nalezených během akce. Poté byl letošní Týden mykologických exkurzí v jižních Čechách ukončen.

Během letošního TMEJČ bylo nalezeno několik vzácnějších druhů hub, např. *Amanita eliae*, *Antrodiella fissiliformis*, *Buchwaldoboletus lignicola*, *Ceriporiopsis balaenae*, *Cortinarius cinnamomeoluteus*, *C. spilomeus*, *Cudoniella acicularis*, *Hebeloma pusillum*, *Hydropus subalpinus*, *Hygrocybe cantharellus*, *Hygrocybe berkeleyi*, *Inocybe acutella*, *Lactarius aspideus*, *L. omphaliformis*, *L. pilatii*, *Leccinum aerugineum*, *Lentinus suavissimus*, *Leucoscypha leucotricha*, *Mycena megaspora*, *Phaeogalera stagnina*, *Phyllophorus pelletieri*, *Pholiota conissans*, *P. squarrosoides*, *Phyllostopsis nidulans*, *Psathyrella sphagnicola*, *Russula brunneoviolacea*, *R. curtipes*, *R. faginea*, *R. solaris*, *R. veteriosa*, *Suillus flavidus* a *Tricholoma focale*.

Řada nálezů bude ještě účastníky, popř. dalšími specialisty dourčena a cestou nálezových listů se jistě dostane k organizátorům. Několik desítek nálezů bylo dokladováno v našich veřejných herbářích, zejména v CB, BRNM a PRM.

Také letos zahrnoval program setkání doprovodné akce, jež organizačně zajišťovala Lenka Edrová. Byly to ornitologická exkurze na rybník Rožmberk pod vedením Josefa Hlásky a prohlídka Sbírký vodních a mokřadních rostlin Botanického ústavu AV ČR v Třeboni. V nabídce doprovodných akcí byl rovněž výlov rybníka Rožmberk, rozlohou největšího rybníka v ČR, který probíhal od čtvrtka do neděle.

Letošního ročníku TMEJČ se zúčastnilo 44 organizátory pozvaných mykologů a mykofílů, z nichž 34 bylo domácích a 10 zahraničních (z Francie, Polska, Rakouska a Slovenska). Čtrnáct z nich přijelo poprvé v tom smyslu, že se nezúčastnili loňského ročníku konaném také na Třeboňsku. Týden mykologických exkurzí v jižních Čechách se i v tomto roce vydařil, a to jak po odborné, tak po organizační a společenské stránce, o čemž svědčí řada nových poznatků získaných v terénu a vesměs kladné ohlasy účastníků.

Děkujeme všem za účast a zvláště těm, kteří se podíleli na získání nových informací o mykoflóře Třeboňska. Velký dík také patří manželům Kotrbovým, kteří

nám vytvořili dobré zázemí ve Dvoře Hamr a přispěli tak k příjemné atmosféře na III. a IV. ročníku TMEJČ.

Další ročník této akce na sebe jistě nedá dlouho čekat.

Miroslav Beran, Lenka Edrová

RŮZNÉ

Poděkování za spolupráci

Na pracovním semináři "Houby a dřeviny" pořádaném 8. 4. 2006 Českou vědeckou společností pro mykologii jsme požádali mykologickou obec o pomoc se sběrem plodnic závojenky podtrnky (*Entoloma clypeatum*). Rádi bychom poděkovali touto cestou všem přátelům mykologům, kteří na naši výzvu zareagovali: panu J. Bártovi (Vlašim), panu J. Borovičkovi (Praha), panu V. Pravdovi (Sezimovo Ústí), paní L. Štrossově (Praha) a panu S. Valdovi (Kokořínsko). Celkem bylo ze sebraných plodnic získáno 19 izolátů, které pocházejí ze 7 různých lokalit. Tyto izoláty slouží k fyziologickému studiu druhu *E. clypeatum*, který se vyznačuje výskytem pod růžotvarými dřevinami a jehož význam pro tyto (snad hostitelské?) rostliny dosud není objasněn. Pokud ze studia získaných izolátů vyplynou z mykologického hlediska zajímavé výsledky, budeme o nich samozřejmě dále informovat.

Zuzana Egertová, Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec
Milan Gryndler, Mikrobiologický ústav AVČR, Praha

ZPRÁVY Z VÝBORU ČVSM

Dne 17.3.2006 se v Praze na 1. LF UK (Kateřinská 32) konala schůze výboru ČVSM za přítomnosti všech jeho členů: dr. V. Antonína (předseda), dr. J. Klána (místopředseda), dr. A. Kubátové (tajemnice), dr. J. Holce (výkonný redaktor Czech Mycology), dr. K. Prášila (hospodář), dr. D. Novotného (webové stránky) a ing. H. Deckerové (činnost sekcí). Jako host se schůze zúčastnila účetní p. Čížková.

Ekonomické a provozní záležitosti

- K. Prášil představil výboru p. Čížkovou, která by od r. 2007 vedla podvojně účetnictví naší Společnosti.
- V souvislosti se zavedením podvojně účetnictví bude nutné v r. 2006 sestavit aktualizovaný stav zásob (tj. seznam již vydaných čísel našich časopisů).

Spolupráce s AOPK

- AOPK projevila zájem o ověřování lokalit a monitoring kriticky a silně ohrožených druhů. ČVSM bude působit jako garant této spolupráce. Smlouvy o spolupráci na tomto projektu byly uzavřeny s jednotlivými spolupracovníky.

Finanční situace

- **Stav účtu** k 28.2.2006: 23 tis. V průběhu 1. pololetí budou placeny členské příspěvky, v červnu je očekávána dotace. Další příjem bude získán z plateb za objednávky Czech Mycology ze zahraničí i z tuzemska.
- Revizní komise (dr. Marková, dr. Kotlaba a dr. Soukup) provedla **revizi hospodaření – shledáno bez závad.**
- Byla provedena **kontrola plateb členských příspěvků** (D. Novotný a K. Prášil).

Ediční činnost

- **Czech Mycology** - J. Holec konstatoval, že CM 57(3-4) vyšla s dvouměsíčním zpožděním.
- Výbor uvažuje o vydání **indexu 50 minulých ročníků CM**. Rejstřík článků a druhový rejstřík je hotov, problematický je věcný rejstřík. Koordinátor: dr. J. Klán, další spolupracovníci: dr. Pouzar a ing. Landa. Prof. Hlůza už se další spolupráce z časových důvodů nezúčastní. Otevřena zůstává otázka doplnění indexu do roč. 55.
- **Mykologické listy** – V. Antonín: č. 97 je plánováno na konec 1.pololetí 2006.
- „**Červený seznam**“ – J. Holec: práce na něm průběžně pokračují, odevzdání do tisku plánováno na konec listopadu 2006.

Propagace Společnosti a jejích časopisů

- Příspěvek o Společnosti do Akademického bulletinu: předseda V. Antonín se ujme redakce příspěvku. (pozn. redakce: příspěvek již vyšel v zářijovém čísle)
- D. Novotný postupně umisťuje na internetové stránky Společnosti obsahy starších čísel časopisů Czech Mycology a Mykologické listy.
- Na návrh D. Novotného byl na letošní mezinárodní mykologický kongres v Austrálii (IMC8) připraven propagační dvojlist s informacemi o Czech Mycology.
- Na návrh D. Novotného bude rovněž zhotoven **poster o ČVSM**, který by bylo možno umístit na některých pracovištích, která o to projeví zájem (garanti: V. Antonín a D. Novotný).
- **Otázka Impakt faktoru Czech Mycology**: Jan Holec získal od dr. P. Pyška informace o zkušenostech se získáváním IF pro botanický časopis Preslia. Ve spolupráci s M. Kolaříkem byla dále provedena analýza citovanosti prací z CM

na Web of Science, která dopadla poměrně příznivě. Získaná data budou použita jako jeden z podkladů v dopise pro ISI (Institut for Scientific Information).

Činnost sekcí

H. Deckerová podala přehled o činnosti sekcí a skupin:

- **Mladí mykologové** – nejaktivnější skupina, 1x ročně pořádá vícedenní setkání (exkurze a určování nálezů), bude uspořádáno v Moravském krasu (garant M. Tomšovský).
- **Mykofloristická sekce** – nepracuje jako sekce, mykofloristická činnost je však zajištěna aktivními jednotlivci.
- Sekce pro studium mikroskopických hub – **rovněž nepracuje jako oficiální sekce, avšak zajišťuje každoročně jarní exkurzi do okolí Prahy.**

Příprava semináře „Houby a dřeviny“

D. Novotný předložil časový harmonogram semináře. Diskutovány organizační záležitosti.

Různé

- **Volby** – průběh voleb projednat na příštím výboru. Do příští schůze oslovit vhodné kandidáty. Členové budou osloveni v Mykol. listech, aby se vyjádřili ke způsobu voleb.
- **Stanovy Společnosti:** Bude nutné je prostudovat a navrhnout změny, které by mohly být předneseny na příští valné hromadě.
- **Noví členové** – od minulé schůze byli přijati 3 noví členové ČVSM:
Slavomír Valda (Kokořín) – kód 309
Pavel Špinar (Tábor) – kód 310
Mgr. Jiří Kout (České Budějovice) – kód 311

Zapsala A. Kubátová

MYKOFEJETON

JAK JSEM NAŠEL A NEPOZNAL HŘIB DŘEVOŽIJNÝ

František K o t l a b a

Že je člověk tvor nedokonalý, omylný a zapomětlivý (přestože si o sobě leckdy moc myslí), o tom jsem se přesvědčil mj. v mém případě právě na u nás vzácném hříbu dřevožijném - *Boletus lignicola* Kallenb. = *Buchwaldoboletus lignicola* (Kallenb.) Pilát.

Poprvé v životě jsem tento hřib našel (ale nepoznal) nikoli u nás, ale ve Skotsku na III. kongresu evropských mykologů před 43 lety v botanické zahradě Ben More, Argyllshire, UK. Tehdy (6. září 1963) jsem tam našel pouze jednu nevelkou pěknou mladší plodnici, která rostla u báze severoamerického sekvojovce obrovského (*Sequoiadendron giganteum*), ale protože jsem se domníval, že to je jen obyčejný hřib plstnatý (*Xerocomus subtomentosus*), nalezenou plodnici jsem zase odložil. Hned za mnou jdoucí bystrý anglický mykolog dr. Derek A. Reid z londýnského Kew Herbaria ji ale hned sebral, správně určil (myslím, že nikoli hned na místě), pak namaloval a o tři roky později (1966) uveřejnil v 1. sérii barevných vyobrazení hub s popisy, nazvané Coloured icones of rare and interesting fungi, které tehdy řadu let vydával J. Cramer v Lehre v Lichtenštejnsku.

Podruhé jsem byl letos na podzim (5.10.2006) jako první u nálezů hřibu dřevožijného, který se poštětil Lence Edrové z mykologického oddělení Národního muzea v Praze v přírodní rezervaci Kozohlůdky severně od Borkovic u Veselí n. Luž. v jižních Čechách. Rostl tam společně se starými plodnicemi hojného choroše hnědáku Schweinitzova (*Phaeolus schweinitzii*) na kořenech vyvrácených odumřelých severoamerických borovic vejmutovek (*Pinus strobus*) - a opět jsem jej nepoznal a určoval ho zase jako hřib plstnatý! Na exkurzi přítomný a rovněž blízko nálezkyň stojící rakouský amatérský mykolog G. Koller mě však okamžitě opravil s tím, že to je *Buchwaldoboletus lignicola*, což jsem musel při bližším prohlédnutí plodnice kajíně přiznat.

Pro mne je tedy zřejmě hřib dřevožijný "bolet fatal" a jen obtížně nacházím pro svou neschopnost poznávat tento vzácný hřib omluvu - snad jen to, že v roce 1963 to byla moje tehdy „mladická“ nezkušenost, zatímco teď po 43 letech stařec-ká zapomnětlivost a ukvapenost při určování. - Po tomto zjištění jsem upadl téměř do deprese (navíc to nebylo toho dne mé první selhání) a začal uvažovat o tom, zda snad nemám (už vzhledem k věku) zanechat mykologie... Pak mi ale kolegové v mykologickém oddělení Národního muzea namítli - a já jsem jim dal zapravdu - že tak už to v mykologii chodí: leckdy se zejména při terénním určování snadno zmýlíme, ale proto není třeba na houby zanevřít, neboť vše lze buď bezprostředně nebo po čase napravit...

František K o t l a b a: How I found and not recognized Boletus (Buchwaldoboletus) lignicola